

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΡΕΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΤΗΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΑΝΘΗΣ

Φοιτήτρια:

Κάτια Παρωτίδου

Επιβλέπων Καθηγητής:

Ιωάννης Μανωλόπουλος

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
Α' ΜΕΡΟΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΟΡΕΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	6
1.1. Εννοιολογική Προσέγγιση Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών	6
1.2. Οι Ορεινές Περιοχές Διεθνώς και στην Ελλάδα	8
1.3. Πολιτικές Ανάπτυξης Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών	11
<i>1.3.1. Πολιτικές τάσεις διεθνώς για την ανάπτυξη των Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών</i>	11
<i>1.3.2. Πολιτικές Ανάπτυξης Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών στο Ηνωμένο Βασίλειο</i>	15
<i>1.3.3. Πολιτικές Ανάπτυξης Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών στην Τουρκία</i>	16
<i>1.3.4. Πολιτικές Ανάπτυξης Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών στις Η.Π.Α.</i>	16
<i>1.3.5. Πολιτικές Ανάπτυξης Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών στην Ελλάδα</i>	17
Β' ΜΕΡΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	20
2.1. Οριοθέτηση Περιοχής Μελέτης	20
2.2. Γεωγραφικά Χαρακτηριστικά	21
2.3. Φυσικό Περιβάλλον	23
2.4. Κοινωνικό-Οικονομικά Χαρακτηριστικά	24
<i>2.4.1. Δημογραφικά και Κοινωνικά Χαρακτηριστικά</i>	24
<i>2.4.2. Οικονομικά Χαρακτηριστικά</i>	27

2.5. Οικονομική Δραστηριότητα.....	28
2.6. Υποδομές και Δίκτυα	30
Γ' ΜΕΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	33
3.1. Η Μέθοδος της Ανάλυσης SWOT	33
3.2. Αξιολόγηση της Περιοχής Μελέτης με τη Χρήση της Ανάλυσης SWOT	34
<i>3.2.1. Δυνατά Σημεία.....</i>	<i>34</i>
<i>3.2.2. Αδύνατα Σημεία.....</i>	<i>35</i>
<i>3.2.3. Ευκαιρίες.....</i>	<i>38</i>
<i>3.2.4. Απειλές.....</i>	<i>40</i>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	43
4.1. Στρατηγική Ανάπτυξης Περιοχής Μελέτης	43
4.2. Αναπτυξιακές Παρεμβάσεις.....	45
4.3. Χρηματοδοτικό Πλαίσιο.....	47
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	49
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	50
ΠΗΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	52

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ορεινές και οι μειονεκτικές περιοχές είναι μια ειδική ομάδα περιοχών που χαρακτηρίζονται σε γενικές γραμμές από χαμηλά επίπεδο ανάπτυξης. Μάλιστα η διαδικασία ανάπτυξης των περιοχών αυτών είναι δύσκολη, καθώς υπάρχουν φυσικά εμπόδια και περιορισμοί.

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, καθώς και ο τρόπος ανάπτυξής τους. Η διερεύνηση αυτή θα πραγματοποιηθεί μέσα από την μελέτη περίπτωσης, η οποία είναι η ορεινή περιοχή της Περιφερειακής Ενότητας Ξάνθης.

Ειδικότερα η παρούσα εργασία αποτελείται από πέντε βασικά κεφάλαια, τα οποία είναι τα εξής:

- στο πρώτο κεφάλαιο, το οποίο είναι και το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας προσεγγίζονται έννοιες σχετικές με τις ορεινές και τις μειονεκτικές περιοχές. Συγκεκριμένα αρχικά πραγματοποιείται μια εννοιολογική προσέγγιση των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, στη συνέχεια περιγράφονται οι περιοχές αυτές διεθνώς και στην Ελλάδα και τέλος αναλύονται οι πολιτικές ανάπτυξης των περιοχών αυτών.
- στο δεύτερο κεφάλαιο, από που ξεκινάει και η μελέτη περίπτωσης της εργασίας, επιχειρείται μια συνοπτική αλλά όσο το δυνατό πληρέστερη ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής μελέτης. Συγκεκριμένα αρχικά οριοθετείται η περιοχή, ενώ στη συνέχεια αναλύονται τα γεωγραφικά της χαρακτηριστικά, το φυσικό της περιβάλλον, τα κοινωνικό-οικονομικά της χαρακτηριστικά, η οικονομική δραστηριότητα που αναπτύσσεται στην περιοχή και οι υποδομές και δίκτυα.
- στο τρίτο κεφάλαιο κεφάλαιο, πραγματοποιείται μια αξιολόγηση της περιοχής μελέτης, με την χρήση της ανάλυσης SWOT. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται για τον εντοπισμό των δυνατών σημείων και των αδυναμιών της περιοχής.

- στο τέταρτο κεφάλαιο, από τα στοιχεία της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης, για την περιοχή μελέτης σε συνδυασμό με στοιχεία που προέκυψαν από την αξιολόγηση της διατυπώνονται ορισμένες αναπτυξιακές προτάσεις που θα βελτιώσουν τον βαθμό ανάπτυξης της περιοχής. Ειδικότερα αρχικά περιγράφεται η προτεινόμενη στρατηγική ανάπτυξης της περιοχής μελέτης, στη συνέχεια αναλύονται οι αναπτυξιακές παρεμβάσεις και τέλος τίθεται το χρηματοδοτικό πλαίσιο των προτεινόμενων αναπτυξιακών παρεμβάσεων.
- στο πέμπτο κεφάλαιο, το οποίο είναι και το τελευταίο, από το σύνολο των προηγούμενων ενότητων, διατυπώνονται ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα για την ορεινή περιοχή της ΠΕ Ξάνθης και για την διαδικασία ανάπτυξή της.

Α' ΜΕΡΟΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΟΡΕΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

1.1. Εννοιολογική Προσέγγιση Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών

Για τις Ορεινές και Μειονεκτικές περιοχές έχουν δοθεί διάφοροι ορισμοί διεθνώς οι οποίοι όμως, διαφέρουν λίγο ή πολύ μεταξύ τους, καθώς οι περιοχές αυτές διαφέρουν από τόπο σε τόπο παρουσιάζοντας διαφορετικά μορφολογικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά. Στη συνέχεια γίνεται μια προσπάθεια καταγραφής των σημαντικότερων και των πιο συχνά χρησιμοποιούμενων ορισμών για τις Ορεινές και Μειονεκτικές περιοχές τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Ένας χαρακτηριστικός ορισμός ο οποίος χρησιμοποιείται διεθνώς, είναι αυτός των Korner και Ohsawa (2005), σύμφωνα με τους οποίους οι ορεινές περιοχές μπορούν να χωρισθούν σε 7 κατηγορίες, κυρίως ανάλογα με το υψόμετρο στο οποίο βρίσκονται. Οι κατηγορίες αυτές είναι οι εξής:

- Κατηγορία 1: Υψόμετρο 4.500 μέτρα.
- Κατηγορία 2: Υψόμετρο 3.500 - 4.500 μέτρα.
- Κατηγορία 3: Υψόμετρο 2.500 - 3.500 μέτρα.
- Κατηγορία 4: Υψόμετρο 1.500 - 2.500 μέτρα και κλίση εδάφους μεγαλύτερη των 2°.
- Κατηγορία 5: Υψόμετρο 1.000 - 1.500 μέτρα και κλίση εδάφους 5° ή η υψομετρική διαφορά σε τοπική κλίμακα και σε ακτίνα 7 χιλιομέτρων να είναι μεγαλύτερη από 300 μέτρα.
- Κατηγορία 6: Υψόμετρο 300 - 1.000 μέτρα και η υψομετρική διαφορά σε τοπική κλίμακα και σε ακτίνα 7 χιλιομέτρων να είναι μεγαλύτερη από 300 μέτρα εκτός των 23° N – 19° S.
- Κατηγορία 7: Απομονωμένες εσωτερικές λεκάνες και οροπέδια τα οποία απλώνονται σε έκταση μικρότερη των 25 χιλιομέτρων, περιτριγυρίζονται από όρη και δεν ικανοποιούν τα κριτήρια των κατηγοριών 1 – 6 .

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, και συγκεκριμένα σύμφωνα με την Κοινοτική Οδηγία 75/268/ΕΟΚ, ως ορεινές περιοχές χαρακτηρίζονται οι περιοχές οι οποίες παρουσιάζουν τα εξής χαρακτηριστικά (όπως αναφέρεται στο Κυρίτσης και Ταμπάκης, 2004, σελ. 277):

- Ύπαρξη, λόγω υψομέτρου, πολύ δυσχερών κλιματικών συνθηκών.
- Χαμηλότερο υψόμετρο, αλλά απότομες κλίσεις. Δυσχέρεια στη χρήση γεωργικών μηχανημάτων.
- Συνδυασμό των δύο παραγόντων με ισοδύναμο αποτέλεσμα

Οι Μειονεκτικές περιοχές χαρακτηρίζονται από τα εξής χαρακτηριστικά (όπως αναφέρεται στο Κυρίτσης και Ταμπάκης, 2004, σελ. 277):

- Περιορισμένης παραγωγικότητας έδαφος
- Αποτελέσματα αισθητά κατώτερα από το μέσο όρο
- Μικρή πυκνότητα ή τάση για μείωση του πληθυσμού

Στην Ελλάδα, η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία ξεχωρίζει τις ημιορεινές και τις ορεινές περιοχές, κυρίως με βάση το υψόμετρο ως εξής:

«Ημιορεινές είναι οι κοινότητες που η εδαφική περιοχή τους βρίσκεται στους πρόποδες των βουνών ή η έκτασή τους μοιράζεται η μισή περίπου στην πεδιάδα και η άλλη μισή στο βουνό, αλλά πάντα με υψόμετρο μέχρι 800 μέτρα, για το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής της κοινότητας» (Ε.Σ.Υ.Ε. 1995, όπως αναφέρεται στο Παπαδημάτου και Ρόκος, 2003 σελ.2)

«Ορεινές χαρακτηρίζονται οι κοινότητες που είτε το μεγαλύτερο μέρος τους βρίσκεται σε υψόμετρο άνω των 800 μέτρων ή η εδαφική τους επιφάνεια είναι πολύ κεκλιμένη και κατ' εξοχήν ανώμαλη, χωρίζεται δε από χαράδρες ή καλύπτεται από ορεινούς όγκους που δημιουργούν πολλαπλές εδαφικές πτυχώσεις με υψομετρικές διαφορές μεγαλύτερες από 400 μέτρα» (Ε.Σ.Υ.Ε. 1995, όπως αναφέρεται στο Παπαδημάτου και Ρόκος, 2003 σελ.2)

Η Ελλάδα, και συγκεκριμένα το Υπουργείο Γεωργίας, στην προσπάθεια εναρμόνισης της νομοθεσίας της με την Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης 75/268/ΕΟΚ, εξέδωσε ενημερωτικό σημείωμα (17/7/1997), στο οποίο οι Ορεινές και Μειονεκτικές περιοχές ορίζονται ως εξής:

«Στις Ορεινές Περιοχές (Άρθρο 3, Παρ. 3) εντάσσονται Δήμοι, Κοινότητες και Οικισμοί που έχουν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) η κτηματική τους έκταση βρίσκεται σε υψόμετρο πάνω από 800 μέτρα,

(β) η κτηματική τους έκταση βρίσκεται μεταξύ 600-800 μέτρων και οι κλίσεις του εδάφους είναι τουλάχιστον 16%,

(γ) η κτηματική τους έκταση βρίσκεται σε υψόμετρο κάτω από 600 μέτρα με κλίσεις εδάφους τουλάχιστον 20%» (όπως αναφέρεται στο Παπαδημάτου και Ρόκος, 2003 σελ.2)

«Στις Μειονεκτικές Περιοχές (Άρθρο 3, Παρ.4) εντάσσονται πολλοί Δήμοι, Κοινότητες ή Οικισμοί που αποτελούν ομοιογενείς ζώνες και χαρακτηρίζονται από χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού, άγονο έδαφος και χαμηλό εισόδημα. Ειδικότερα θα πρέπει:

(α) η πυκνότητα του πληθυσμού να είναι μέχρι 45 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο,

(β) το γεωργικό εισόδημα να είναι μικρότερο του 80% του μέσου όρου της χώρας,

(γ) οι αποδόσεις των κυριότερων καλλιεργειών να είναι μέχρι 80% του μέσου όρου της χώρας» (όπως αναφέρεται στο Παπαδημάτου και Ρόκος, 2003 σελ.2)

1.2. Οι Ορεινές Περιοχές Διεθνώς και στην Ελλάδα

Οι Ορεινές περιοχές, όπως αναφέραμε και στην προηγούμενη ενότητα, διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται διαφοροποιήσεις όσον αφορά στα κριτήρια ορεινότητας. Ένα χαρακτηριστικό

παράδειγμα παρουσιάζεται στον Πίνακα 1.1 όπου φαίνονται τα κριτήρια ορεινότητας σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Πίνακας 1.1 Κριτήρια ορεινότητας σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες (EEA Report, 2010)

Χώρα	Υψόμετρο (m)	Κλίση εδάφους	Άλλα κριτήρια
Βέλγιο	300	-	-
Γερμανία	700	-	Γεωγραφία και κλίμα
Εσθονία	1000	>20%	Διαφοροποιήσεις σε περιοχές με υψόμετρο πάνω από 400m
Φιλανδία	700	>20%	-
Ιρλανδία	200	-	-
Ισλανδία	600 / 700	Στέπα	-
Ηνωμένο Βασίλειο	240	-	-
Βουλγαρία	600	-	-
Ιταλία	600	-	-
Σλοβενία	600	-	-
Αυστρία	900	-	-
Ισπανία	1000	-	-

Γενικά, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πολλές ορεινές περιοχές – καταλαμβάνουν το 40.9% της συνολικής της έκτασης - ωστόσο παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις στο κλίμα, τη μορφολογία αλλά και την οικονομία τους (Nordegio, 2004). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να εμφανίζονται διαφοροποιήσεις στα κριτήρια ορεινότητας από χώρα σε χώρα, όπως φαίνεται και στα στοιχεία του Πίνακα 1.1.

Οι Ορεινές περιοχές, ωστόσο, αν και διαφοροποιούνται όπως είδαμε από τόπο σε τόπο, έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό το οποίο συναντάται σε όλες τις ορεινές περιοχές του κόσμου. Το κοινό αυτό χαρακτηριστικό τους είναι το

ιδιόμορφο γεωμορφολογικό περιβάλλον το οποίο επηρεάζει σημαντικά τις συνθήκες της οικονομικής και κοινωνικής τους ανάπτυξης (Κυρίτσης και Ταμπάκης, 2004).

Τα αναπτυξιακά προβλήματα τα οποία εμφανίζει η πλειοψηφία των Ορεινών και Μειονεκτικών περιοχών παγκοσμίως – εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις - οφείλονται κυρίως στα εξής χαρακτηριστικά τους (Διακομιχάλης & Κυπριωτέλης, 2003):

- Απομόνωση από κύρια κέντρα οικονομικής δραστηριότητας και λήψης αποφάσεων
- Διαχωρισμός των εμπορικών τους κέντρων από τη φυσική ενδοχώρα με αποτέλεσμα τη δημιουργία στρεβλώσεων στη μορφή εμπορίου και στην παροχή υπηρεσιών.
- Ύπαρξη περιορισμένων φυσικών πόρων.
- Χαμηλό επίπεδο κοινωνικών υπηρεσιών προς επιχειρήσεις λόγω ελλιπούς στελέχωσης αλλά και λόγω περιορισμένης υλικοτεχνικής υποδομής.
- Οι μικρού μεγέθους οικονομίες τους δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας..
- Έλλειψη εξειδικευμένου δυναμικού ειδικά σε νέες τεχνολογίες.
- Χαμηλή ποιότητα μεταφορικών υποδομών και άλλων στοιχείων υποδομών
- Η μεταφορά της τεχνολογίας γίνεται με χαμηλούς ρυθμούς καθώς και η εφαρμογή καινοτομιών, με αποτέλεσμα οι μειονεκτικές περιοχές να οδηγούνται σε απόκλιση αντί σε σύγκλιση.

Η Ελλάδα αποτελεί μια ιδιαίτερα ορεινή χώρα, αν αναλογισθεί κανείς ότι το 70% της επιφάνειάς της καλύπτεται από βουνά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, στο μεγαλύτερο μέρος της χώρας να παρουσιάζονται προβλήματα πρόσβασης και κατά συνέπεια να είναι απομονωμένα από τους κύριους συγκοινωνιακούς άξονες (Κυρίτσης και Ταμπάκης, 2004).

Ένα επίσης, σημαντικό χαρακτηριστικό των Ορεινών και Μειονεκτικών περιοχών της Ελλάδας είναι η σταδιακή μείωση του πληθυσμού τους, γεγονός το οποίο συμβάλει ακόμα περισσότερο στην απομόνωση και την περιθωριοποίηση των περιοχών αυτών. Μιλώντας με αριθμούς, αξίζει να επισημάνουμε ότι το 1940 στις ορεινές περιοχές της χώρας κατοικούσε το 40% του πληθυσμού, ενώ το ποσοστό αυτό έφτασε το 2001 μόλις στο 8.5%. Σε αυτήν την δραματική μείωση του πληθυσμού των Ορεινών περιοχών συνέβαλλαν πολλοί παράγοντες, ορισμένοι από τους οποίους είναι ο πόλεμος, ο εμφύλιος, η μετανάστευση, η αστικοποίηση, η αλλαγή του τρόπου ζωής αλλά και η ανύπαρκτη πολιτική (Μπασσιούκα, 2011).

1.3. Πολιτικές Ανάπτυξης Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών

1.3.1. Πολιτικές τάσεις διεθνώς για την ανάπτυξη των Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών

Οι ειδικές συνθήκες των μειονεκτικών ορεινών περιοχών διαμορφώνονται κυρίως από τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της οικονομίας, της κοινωνίας και της ανάπτυξης. Ορισμένες από τις πιο κοινές ειδικές συνθήκες των περιοχών αυτών είναι η χαμηλή χρήση των φυσικών πόρων, η ανεπαρκής υποδομή, η στασιμότητα της αγροτικής παραγωγής, τα υψηλά κόστη εγκατάστασης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, η χαμηλή παραγωγικότητα και τα υψηλά μεταφορικά κόστη, σε συνδυασμό με τη χαμηλή πυκνότητα κατοίκησης. Ως αποτέλεσμα των συνθηκών αυτών, οι ορεινοί οικισμοί εξακολουθούν να χάνουν πληθυσμό και να φθίνουν σε οικονομική δραστηριότητα και σε υποδομή που προσδιορίζει την οικονομική ευημερία. Το συνολικό ενεργό δυναμικό μειώνεται με πολύ πιο γρήγορους ρυθμούς απ' ό,τι στις υπόλοιπες περιοχές, καθώς οι κάτοικοι μεταναστεύουν σε μεγαλύτερες πόλεις και χωριά αναζητώντας εργασία και παροχή καλύτερων υπηρεσιών και υποδομής (Κυρίτσης και Ταμπάκης, 2004).

Έτσι, στις Ορεινές και Μειονεκτικές περιοχές, οι πολιτικές ανάπτυξης πρέπει να επικεντρώνονται κυρίως σε κοινωνικά κριτήρια. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Λαμπριανίδη (2003), οι πολιτικές ανάπτυξης των περιοχών αυτών πρέπει

να δίνουν έμφαση στην αξιοποίηση των τοπικών πόρων, στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού αλλά και σε προγράμματα διαχείρισης του περιβάλλοντος και του πολιτιστικού πλούτου.

Η διεθνής κοινότητα αντιλαμβανόμενη τα ιδιαίτερα φυσικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των ορεινών περιοχών, τα οποία και διατυπώθηκαν από τη Διάσκεψη του Ρίο των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στην Agenda 21, Κεφάλαιο 13, για τη «Διαχείριση Εύθραυστων Οικοσυστημάτων και την Βιώσιμη Ανάπτυξη των Βουνών», καλεί τη διεθνή κοινότητα, τις κυβερνήσεις, τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και τους ιδιώτες να καταβάλουν προσπάθειες (Ρόκος, 2001):

- ο Για την απόκτηση και την ενίσχυση της γνώσης σχετικά με την οικολογία και τη «βιώσιμη ανάπτυξη» των ορεινών οικοσυστημάτων.
- ο Για την προώθηση της «ολοκληρωμένης» ανάπτυξης των υδρολογικών ενότητων των υδροκριτών (watershed) και των ευκαιριών εναλλακτικής απασχόλησης/διαβίωσης των κατοίκων τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ακολουθεί επίσης τις κατευθύνσεις του Κεφαλαίου 13 της Agenda 21, κινούμενη στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης προσπαθώντας παράλληλα να συμπεριλάβει στις πολιτικές που ακολουθεί τις προτάσεις του τοπικού πληθυσμού των ορεινών περιοχών. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Ρόκο (2001), οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζουν το μειονέκτημα της γενικότητας, ενώ είναι αντιφατικές καθώς στην πραγματικότητα αγνοούν τις ιδιαιτερότητες και τις δυνατότητες κάθε ορεινής περιοχής σε κάθε κράτος μέλος.

Συγκεκριμένα, οι προτεινόμενες πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης στις ορεινές περιοχές της Ευρώπης, περιλαμβάνουν τον κλάδο της Γεωργίας, της Δασοπονίας, της Βιομηχανίας, Βιοτεχνίας και Υπηρεσιών, του Τουρισμού, του Πολιτισμού και του Περιβάλλοντος. Ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα των προτάσεων, ανά θεματικό κλάδο, είναι τα εξής (Ρόκος, 2001):

Γεωργία

- Έμφαση στις οικογενειακές εκμεταλλεύσεις και εφαρμογή γεωργικών τεχνικών διαφορετικών από αυτές που επιβάλλουν τα πεδινά πρότυπα.
- Διαφύλαξη της αγροτικής γης και των βοσκοτόπων και βιωσιμότητα και εκμοντερνισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.
- Απόδοση ενισχύσεων λόγω των φυσικών και οικολογικών περιορισμών των ορεινών περιοχών.
- Ανάπτυξη της βιομηχανίας/βιοτεχνίας γαλακτομικών προϊόντων.
- Έμφαση στην παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με τοπική σήμανση.
- Ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού.
- Ανάπτυξη συνεταιρισμών και παραγωγή συνεταιριστικών προϊόντων.

Δασοπονία

- Ανάπτυξη της βιομηχανίας/βιοτεχνίας ξύλου.
- Βελτίωση της παραγωγής ξύλου και των συνθηκών εκμετάλλευσης των δασών, με τρόπο περιβαλλοντικά φιλικό.
- Προστασία των δασών από φυσικούς κινδύνους και πυρκαγιές.
- Αναδασώσεις γυμνών περιοχών και εγκαταλειμμένων αγροτεμαχίων και βοσκοτόπων.

Βιομηχανία, Βιοτεχνία και Υπηρεσίες

- Βελτίωση των υποδομών και του πλαισίου εργασίας για τη διατήρηση των βιομηχανιών και των βιοτεχνών που δεν μολύνουν το περιβάλλον.
- Ενίσχυση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη δασοπονία.
- Αποκέντρωση των υπηρεσιών και των παραγωγικών δραστηριοτήτων και προώθηση εφαρμογής καινοτόμων ορεινών τεχνολογιών και εγκατάσταση επιχειρήσεων οι οποίες παράγουν προϊόντα προστιθέμενης αξίας.

Τουρισμός

- Υιοθέτηση και υποστήριξη πρωτοβουλιών που σχετίζονται με αγροτικό τουρισμό ή άλλες μορφές τουρισμού οι οποίες σέβονται το φυσικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον.
- Βελτίωση των υποδομών και των παρεχομένων υπηρεσιών.
- Ενθάρρυνση της «πολυ-εποχιακής λειτουργίας των τουριστικών επιχειρήσεων για τη διασφάλιση παρατεταμένης πολυαπασχόλησης» και αποφυγή υπερεκμετάλλευσης των φυσικών πόρων λόγω υπερσυγκέντρωσης εποχιακού τουρισμού.
- Ανάδειξη του ορεινού περιβάλλοντος, τοπίου, αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, προϊόντων και παραδόσεων.

Πολιτισμός

- Καταγραφή και προβολή των ιστορικών μνημείων των ορεινών περιοχών
- Προστασία και ανάπτυξη των πολιτιστικών παραδόσεων.
- Ενίσχυση της πολιτισμικής ταυτότητας των ορεινών πληθυσμών και των δραστηριοτήτων εθελοντικών οργανώσεων.

Περιβάλλον

- Λήψη μέτρων για την προστασία και διαχείριση των εδαφών, νερών και αέρα, αποκατάσταση τοπίου, όπου χρειάζεται, και διατήρηση της χλωρίδας και της πανίδας.
- Προστασία από δόμηση στις περιοχές στις οποίες κρίνεται απαραίτητο.
- Καταγραφή των ευαίσθητων περιοχών και λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των περιουσιών από φυσικές καταστροφές.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα πολιτικών ανάπτυξης που αφορούν στις Ορεινές και Μειονεκτικές περιοχές διεθνώς.

1.3.2. Πολιτικές Ανάπτυξης Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών στο Ηνωμένο Βασίλειο

Η εθνική έκθεση του Ηνωμένου Βασιλείου για την βιώσιμη ανάπτυξη στις ορεινές περιοχές, η οποία παρουσιάστηκε στην 6^η Σύνοδο της Επιτροπής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, παρουσιάζει τις εξής ενδιαφέρουσες πληροφορίες (Ρόκος, 2001):

- Η Σκωτία για τις σχετικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων στο πεδίο της νομοθεσίας και των κανονισμών παρέχει κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά κίνητρα για τη βιώσιμη διαχείριση των ορεινών περιοχών. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν οι Διαχειριστικές Συμφωνίες μεταξύ ιδιοκτητών και του Σκωτικού Οργανισμού Φυσικής Κληρονομιάς για την προστασία περιοχών με υψηλή αξία φυσικής κληρονομιάς και τα Σχήματα Περιβαλλοντικά Ευαίσθητων Περιοχών τα οποία προσφέρουν κίνητρα στους αγρότες να διαχειρίζονται τη γη με γνώμονα τη διατήρησή της (conservation).
- Οι στρατηγικές, οι πολιτικές και τα σχέδια στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την ανάπτυξη στις ορεινές περιοχές, περιλαμβάνουν στο Ορεινό Σύστημα Welsh, τη χάραξη πολιτικών χρήσης γης για ορισμένες εκτάσεις με τη συνεργασία του περιφερειακού Συμβουλίου της Ουαλίας, διοικήσεων των σχετικών Εθνικών Πάρκων κ.λ.π.
- Τοπικές πρωτοβουλίες συνεργασίας οι οποίες υποστηρίζονται από το Υπουργείο Εσωτερικών σχεδιάζουν στρατηγικές διαχείρισης ορεινών περιοχών και σχετικές προτάσεις.
- Στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για την βιώσιμη ανάπτυξη των ορεινών περιοχών εμπλέκονται μη κυβερνητικές οργανώσεις, όπως η Εθνική Ένωση Αγροτών της Σκωτίας και η αντίστοιχη της Ουαλίας, ειδικοί φορείς όπως η Cairgo της Partnership, η Βασιλική Εταιρία Προστασίας των πουλιών κ.λ.π.

Ωστόσο, στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι, με βάση τα κριτήρια που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν υπάρχουν περιοχές οι οποίες μπορούν να χαρακτηριστούν ως ορεινές στο Ηνωμένο Βασίλειο αλλά η πλειοψηφία των περιοχών ανήκει στις μειονεκτικές περιοχές (Ρόκος, 2001).

1.3.3. Πολιτικές Ανάπτυξης Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών στην Τουρκία

Η Τουρκία στην 5^η Σύνοδο της Επιτροπής για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, έδωσε ορισμένες ενδιαφέρουσες πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές ανάπτυξης που εφαρμόζει για τις Ορεινές και Μειονεκτικές περιοχές της. Συγκεκριμένα, ορισμένες από τις πληροφορίες αυτές είναι οι εξής (Ρόκος, 2001):

- Ξεκίνησε η εκπόνηση ορισμένων πιλοτικών προγραμμάτων από το Υπουργείο Δασών σε συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και σχετικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στις περιοχές αυτές.
- Το Υπουργείο Δασών στα σχέδια διαχείρισης των περιοχών αυτών, λαμβάνει υπόψη του τις γεωργικές γαίες, τα δάση, τις οικιστικές περιοχές, τα υδατικά διαθέσιμα, τις τουριστικές δραστηριότητες και τα ενδημικά και απειλούμενα είδη της χλωρίδας και της πανίδας.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ορεινές και Μειονεκτικές περιοχές της Τουρκίας είναι κυρίως οι μη σχεδιασμένοι αυθαίρετοι οικισμοί, η υπερβόσκηση, οι δασικές πυρκαγιές, ορισμένες παράνομες χρήσεις και σε μερικές περιοχές οι καταστροφές από έντομα (Ρόκος, 2001).

1.3.4. Πολιτικές Ανάπτυξης Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών στις Η.Π.Α.

Χαρακτηριστικό της πολιτικής που ακολουθούν οι Η.Π.Α. για την βιώσιμη ανάπτυξη των Ορεινών και Μειονεκτικών περιοχών τους, είναι το γεγονός ότι είναι αποκεντρωμένη στο πολιτειακό και το τοπικό επίπεδο ενώ, παράλληλα εμπλέκονται και μεγάλοι φορείς. Επίσης, οι ομοσπονδιακές υπηρεσίες που είναι

υπεύθυνες για τις σχετικές ομοσπονδιακές ορεινές περιφέρειες επιδιώκουν προσεγγίσεις οικοσυστημάτων στη διαχείριση της γης (Ρόκος, 2001).

Ωστόσο, σε νομοθετικό επίπεδο υπάρχει μόνο ο Νόμος για την ανάπτυξη της περιφέρειας των Αππαλαχίων του 1965 με σκοπό να συμβάλει «στο χτίσιμο μιας καλύτερης οικονομίας και ποιότητας ζωής για τον πληθυσμό της ορεινής περιφέρειας των Αππαλαχίων», χωρίς όμως να παρέχει συγκεκριμένες πληροφορίες για τις στρατηγικές, τις πολιτικές και τα σχέδια των διαδικασιών λήψης αποφάσεων στις οποίες συνεργάζονται ομοσπονδιακές, πολιτειακές και τοπικές κυβερνήσεις/αυτοδιοικήσεις (Ρόκος, 2001).

1.3.5. Πολιτικές Ανάπτυξης Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών στην Ελλάδα

Όπως αναφέραμε και σε προηγούμενη ενότητα, στον ελλαδικό χώρο υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός Ορεινών και Μειονεκτικών περιοχών για τις οποίες απαιτείται η ανάληψη ειδικής αναπτυξιακής πολιτικής (Κυρίτσης και Ταμπάκης, 2004). Ωστόσο, σήμερα οι περιοχές αυτές εξακολουθούν να αποτελούν ένα σχετικά παραμελημένο πεδίο ενδιαφέροντος, καθώς απουσιάζουν στρατηγικές ανάπτυξης, συγκεκριμένες πολιτικές αλλά και οι απαραίτητες χρηματοδοτήσεις (Παπαδημάτου & Ρόκος, 2004).

Παρά το σημαντικό όμως μερίδιο που καταλαμβάνουν οι Ορεινές και Μειονεκτικές περιοχές στην Ελλάδα, οι προσπάθειες για την άσκηση πολιτικών ανάπτυξης ξεκίνησε μόλις τη δεκαετία του 1980, σαφώς επηρεασμένες από τις ευρωπαϊκές πολιτικές. Συγκεκριμένα, το 1981 παρουσιάζεται από το Υπουργείο Γεωργίας ο πρώτος κατάλογος κατάταξης ορισμένων περιοχών της χώρας στις μειονεκτικές, σύμφωνα με την Οδηγία 75/268 της ΕΟΚ. Μετά το 1985 άρχισε να κατανοείται και να διαδίδεται στην Ελλάδα η έννοια της «ολοκληρωμένης ανάπτυξης» με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να χρηματοδοτήσει τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) τα οποία είχαν ως βασικό τους στόχο τη χρηματοδότηση τοπικών και ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης (Μιχαηλίδου, 2008).

Τα επόμενα χρόνια προωθήθηκε η ανάπτυξη του μαζικού χιονοδρομικού τουρισμού, αλλά και των ήπιων μορφών τουρισμού όπως ο αγροτουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, ο οικοτουρισμός, ο ιαματικός και ο φυσιολατρικός τουρισμός, ως συμπληρωματικές δραστηριότητες της ορεινής γεωργίας (Μιχαηλίδου, 2008).

Την περίοδο 2007 – 2013 υλοποιείται το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 – 2013, σύμφωνα με το οποίο οι πολιτικές για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών δεν πρέπει να υιοθετούνται διαφοροποιημένες σε επίπεδο Περιφερειών αλλά η στρατηγική ανάπτυξης του ορεινού χώρου οφείλει να είναι κοινή σε όλη τη χώρα καθώς τα προβλήματα των περιοχών αυτών είναι κοινά σε όλες τις Περιφέρειες (Μιχαηλίδου, 2008).

Πιο συγκεκριμένα, η αγροτική ανάπτυξη των Ορεινών περιοχών της χώρας στοχεύει σε ένα πολυλειτουργικό μοντέλο με έμφαση στην παραγωγή «εδικών προϊόντων» (προϊόντα τοπικά, ειδικού τύπου και τεχνολογίας, υψηλής ποιότητας, κ.λπ.) ώστε να μην μπορούν να εκτοπισθούν από τα φθηνότερα προϊόντα άλλων περιοχών. Επίσης, γίνονται προσπάθειες για την προώθηση ευκαιριών πολυαπασχόλησης, για τη διασφάλιση συνθηκών ίσων ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων, για την αξιοποίηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, για την αναβάθμιση των υποδομών και για την προστασία και ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των Ορεινών περιοχών τα οποία θα συμβάλουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας ως περιοχές κατοίκησης και στην προσέλκυση επενδύσεων. Επίσης, ένας άλλος τομέας ο οποίος θεωρείται ως πρόκληση σήμερα για την ανάπτυξη των Ορεινών περιοχών της χώρας, είναι ο τομέας των βιολογικών καλλιεργειών (Μιχαηλίδου, 2008).

Όσον αφορά στην προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος των Ορεινών περιοχών της χώρας, οι πολιτικές ανάπτυξης εστιάζονται σε ανακαινίσεις χωριών και χαρακτηρισμένων παραδοσιακών οικισμών αλλά και στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων, την πρόληψη των περιβαλλοντικών κινδύνων και την προστασία της βιοποικιλότητας (Μιχαηλίδου, 2008).

Τέλος, όσον αφορά στην ανάπτυξη του τουρισμού στις Ορεινές και Μειονεκτικές περιοχές το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης προαναγγέλλει τη βελτίωση της πρόσβασης στις ορεινές περιοχές και την προβολή τους, την προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού και του θεματικού τουρισμού στις περιοχές αυτές καθώς και τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των χιονοδρομικών κέντρων (Μιχαηλίδου, 2008).

Σε γενικές γραμμές, αντιλαμβανόμαστε ότι οι πολιτικές για τη βιώσιμη ανάπτυξη των Ορεινών και Μειονεκτικών περιοχών της Ελλάδας, αποτελούν απλώς μια υιοθέτηση των αντίστοιχων πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις περιοχές αυτές, και ιδιαίτερα η στρατηγική της αύξησης της ανταγωνιστικότητας δεν έχει αντικειμενική υπόσταση (Ρόκος, 2001). Αντιθέτως, σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να οδηγήσουν και σε αντίθετα αποτελέσματα συμβάλλοντας στην εγκατάλειψη των ορεινών περιοχών, καθώς δεν θα μπορέσουν εύκολα να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των αγορών. Οι Ορεινές και Μειονεκτικές περιοχές δυσκολεύονται να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των αγορών κυρίως εξαιτίας του μικρού και πολυτεμαχισμένου γεωργικού κλήρου, της χαμηλής γονιμότητας και παραγωγικότητας, της έλλειψης υποδομών, της απομόνωσης και της αδυναμίας αυτοματοποίησης των καλλιεργητικών συστημάτων λόγω της ιδιαιτερότητας των τοπογραφικών συνθηκών. Οι δυσκολίες αυτές, αναπόφευκτα οδηγούν σε ιδιαίτερα αυξημένο κόστος παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων (Μιχαηλίδου, 2008).

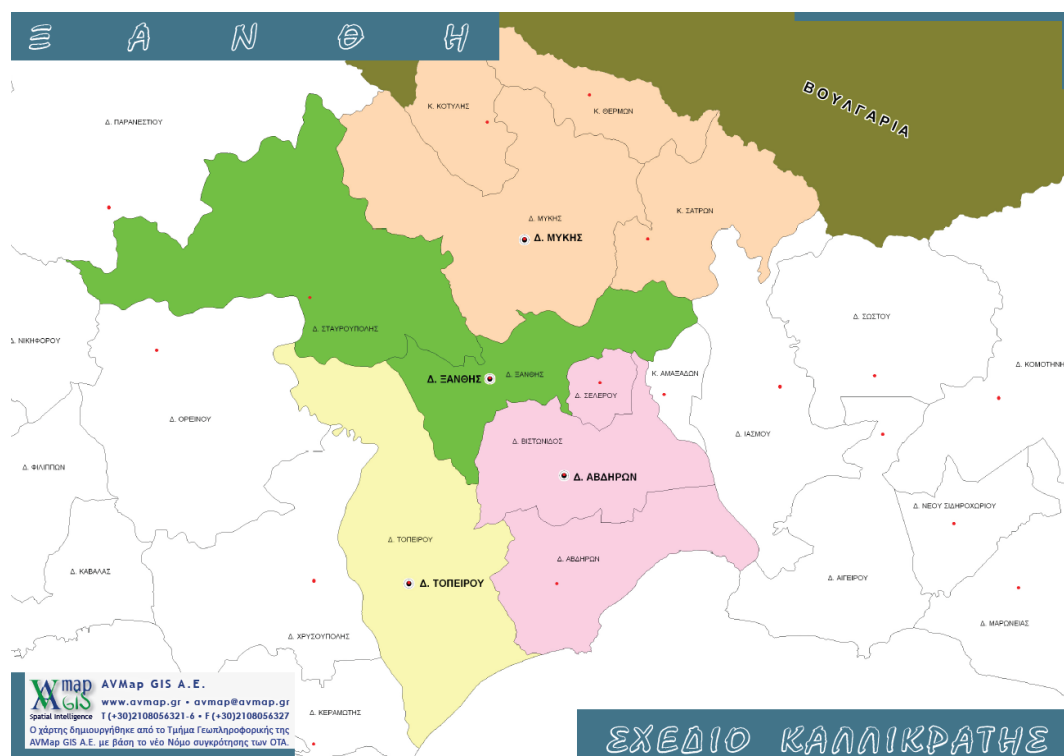
Β' ΜΕΡΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Στον παρόν κεφάλαιο επιχειρείται μια συνοπτική, αλλά όσο το δυνατόν πληρέστερη ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής μελέτης. Ειδικότερα αρχικά οριοθετείται η περιοχή, ενώ στη συνέχεια αναλύονται τα γεωγραφικά της χαρακτηριστικά, το φυσικό της περιβάλλον, τα κοινωνικό-οικονομικά της χαρακτηριστικά, η οικονομική δραστηριότητα που αναπτύσσεται στην περιοχή και οι υποδομές και δίκτυα.

2.1. Οριοθέτηση Περιοχής Μελέτης

Η περιοχή μελέτης ορίζεται από την ορεινή περιοχή της Περιφερειακής Ενότητας (ΠΕ) Ξάνθης. Ειδικότερα τα όρια της περιοχής μελέτης ταυτίζονται με τα όρια του Δήμου Μύκης, καλύπτοντας την ορεινή περιοχή της Ξάνθης που κατοικείται από την μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης.

Εικόνα 2.1. Η Περιοχή Μελέτης - Δήμος Μύκης (AVMap GIS A.E.)

www.avmap.gr

Συγκεκριμένα η περιοχή μελέτης (Εικόνα 2.1.) βρίσκεται στο κέντρο της οροσειράς της Ροδόπης και οριοθετείται δυτικά από το φυσικό όριο του Νέστου που δεν επιτρέπει εύκολα διασυνδέσεις, τόσο με τη δυτική Ροδόπη, όσο και με τους δυτικούς ορεινούς όγκους. Αντίθετα ανατολικά η περιοχή συσχετίζεται μέσω της συνέχειας της οροσειράς της Ροδόπης με το ορεινό κομμάτι του Δήμου Ξάνθης. Το νότιο τμήμα της περιοχής μελέτης εφάπτεται κυρίως με την πεδινή ζώνη της ΠΕ Ξάνθης και πιο συγκεκριμένα με το αστικό συγκρότημα της πόλης της Ξάνθης. Τέλος βόρεια η περιοχή μελέτης οριοθετείται από τα σύνορα της χώρας με την Βουλγαρία, γεγονός που την καθιστά μια παραμεθόρια - διασυνοριακή περιοχή.

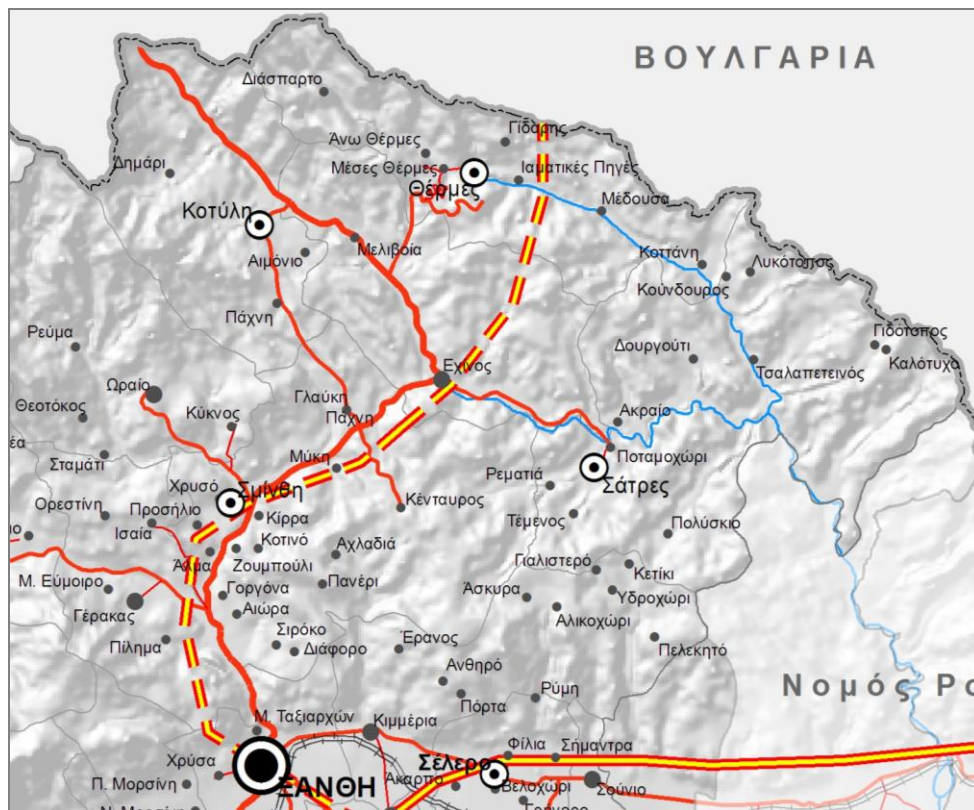
2.2. Γεωγραφικά Χαρακτηριστικά

Η περιοχή μελέτης, όπως προαναφέρθηκε, ταυτίζεται με την επικράτεια του Δήμου Μύκης. Ο Δήμος Μύκης δημιουργήθηκε το 2010 με το Πρόγραμμα Καλλικράτης και προήλθε από την συνένωση του Δήμου Μύκης και των Κοινοτήτων Θερμών, Κοτύλης και Σατρών. Η έδρα του δήμου είναι ο οικισμός της Σμίνθης, ενώ δυο σημαντικές κωμοπόλεις της περιοχής είναι ο Εχίνος και ο Κέντραυρος.

Διοικητικά ο Δήμος Σμίνθης ανήκει στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και συγκεκριμένα στην Περιφερειακή Ενότητα Ξάνθης. Επίσης ο δήμος διαιρείται σε μια δημοτική ενότητα και τρεις τοπικές κοινότητες, ενώ περιλαμβάνουν συνολικά εξήντα ένα οικισμούς (Εικόνα 2.2.):

- Δημοτική Ενότητα Μύκης, περιλαμβάνει τριάντα έξι οικισμούς οι οποίοι είναι: η Σμίνθη, η Αιώρα, το Άλμα, η Άνω Κίρρα, η Αχλαδιά, η Γλαύκη, η Γοργόνα, το Διάφορο, το Ζουμπούλι, ο Καπνόανθος, ο Κένταυρος, η Κίρρα, η Κορυφή, το Κότινο, ο Κουτσομύτης, η Κρανιά, η Μάνταινα, η Μύκη, η Όαση, το Πανέρι, το Προσήλιο, ο Πύργος, η Ράχη, το Σιρόκο, η Σούλα, το Σπήριγμα, το Τρίγωνο, το Χρυσν, ο Εχίνος, η Μελίβοια, το Ωραίο, το Βασιλοχώρι, η Θεοτόκος, ο Κύκνος, το Ρεύμα και το Σταμάτι,

- Τοπική ενότητα Σατρών, περιλαμβάνει δώδεκα οικισμούς οι οποίοι είναι: οι Σάτρες, ο Ακραίος, ο Γιδότοπος, το Δουργούτι, το Καλότυχο, ο Κούνδουρος, ο Λυκότοπος, το Πολύσκιο, το Ποταμοχώρι, η Ρεματιά, το Τέμενος και ο Τσαλαπετεινός.
- Τοπική ενότητα Κοτύλης, περιλαμβάνει τέσσερις οικισμούς οι οποίοι είναι: η Κοτύλη, το Αιμόνι, το Δημάρι και η Πάχνη
- Τοπική ενότητα Θερμών, περιλαμβάνει εννέα οικισμούς οι οποίοι είναι: οι Θέρμες, οι Άνω Θέρμες, το Διάσπαρτο, οι Ιαματικές Πηγές, η Κίδαρις, η Κοττάνη, η Μέδουσα, οι Μέσες Θέρμες και ο Άγιος Κωνσταντίνος.

Εικόνα 2.2. Οικισμοί Δήμου Μύκης (ΠΕ Ξάνθης: www.pexanthi.eu)

Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ο πληθυσμός του Δήμου Μύκης ανέρχεται σε 15.530 κατοίκους και αντιστοιχεί στο 14,1% του πληθυσμού της ΠΕ Ξάνθης. Επίσης ο δήμος καταλαμβάνει μια έκταση 633,3 χιλιάδων στρεμμάτων, αντιστοιχώντας στο 35,3% της συνολικής έκτασης της ΠΕ Ξάνθης και στο 22,4% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Ο Δήμος Μύκης, όπως προαναφέρθηκε καλύπτει την ορεινή περιοχή της Ξάνθης. Έτσι η μορφολογία του εδάφους της περιοχής χαρακτηρίζεται από έντονο ανάγλυφο με μεγάλα υψόμετρα που φτάνουν τα 1.827 μέτρα (Γυφρόκαστρο).

Τέλος χαρακτηριστικό στοιχείο της περιοχής είναι η παρουσία της θρησκευτικής μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης. Οι κάτοικοι τη περιοχής συγκροτούν μια σχετικά κλειστή κοινωνία που διατηρεί πατροπαράδοτα έθιμα, όπως τοπικές ενδυμασίες, γιορτές, τραγούδια και άλλα. Μάλιστα όσο πιο απομακρυσμένο είναι ένα χωριό, τόσο πιο πιστοί παραμένουν οι κάτοικοι στις παραδόσεις. Η γλώσσα των κατοίκων της περιοχής μελέτης, είναι ένα τοπικό γλωσσικό ιδίωμα, το οποίο δεν γράφεται και δεν διδάσκεται. Έτσι οι κάτοικοι προφορικά εκφράζονται σ' αυτή τη γλώσσα, ενώ παράλληλα όμως γνωρίζουν και την ελληνική, μέτρια φυσικά, και την τουρκική, επίσης μέτρια. Αντίθετα γραπτά εκφράζονται στην ελληνική και τουρκική γλώσσα.

2.3. Φυσικό Περιβάλλον

Το φυσικό περιβάλλον της περιοχής του Δήμου Μύκης είναι ιδιαίτερα αξιόλογο, καθώς το συνθέτουν η πλούσια χλωρίδα και πανίδα, τα σημαντικά οικοσυστήματα, τα παρθένα δάση και οι έντονες εναλλαγές του τοπίου.

Ειδικότερα η χλωρίδα της περιοχής είναι πολύ σημαντική, καθώς σε αυτή περιλαμβάνονται αξιόλογα δασικά είδη που συναντώνται στα δασικά συμπλέγματα της περιοχής, αλλά και πλούσια ποώδη βλάστηση, η οποία περιλαμβάνει φυτά που ανήκουν στις οικογένειες: Boraginaceae, Compositae, Geraginaceae, Rosaceae, Gramineae και Euphorbiaceae, έχουμε τη χλωρίδα της περιοχής. Ομοίως και η πανίδα της περιοχής είναι πλούσια, καθώς και συντίθεται από θηλαστικά και πουλιά των δασών της μέσης ζώνης και ερπετά της μέσης ζώνης της βορειοανατολικής Ευρώπης με σημαντικότερες παρουσίες τα όρνια, το λύκο και το ζαρκάδι.

Παράλληλα στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής πολύ σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν τα δασικά συμπλέγματα της, καθώς πολύ σημαντικό ποσοστό

της συνολικής έκτασης της περιοχής καλύπτεται από δάσος. Συγκεκριμένα στα διοικητικά όρια της περιοχής μελέτης εντάσσονται πέντε δασικά συμπλέγματα, αυτό του Ωραίου, Θερμών – Σατρών, του Εχίνου, της Μύκης και της Κοτύλης. Τα όρια αυτών των συμπλεγμάτων σχεδόν προσεγγίζουν τα όρια των αντιστοίχων δημοτικών ή κοινοτικών ενοτήτων.

Επιπλέον το φυσικό τοπίο της περιοχής παρουσιάζεται υψηλής αισθητικής αξίας με έντονες διαφοροποιήσεις και εναλλαγές. Ειδικότερα το φυσικό τοπίο της περιοχής συνθέτουν τα δάση με τις μεγάλες κλίσεις και το έντονο ανάγλυφο, οι απόκρημνοι βράχοι, τα μικρά οροπέδια, η ποικιλία στην εναλλαγή της βλάστησης.

Βέβαια θα πρέπει να σημειωθεί ότι το φυσικό περιβάλλον της περιοχής επιβαρύνεται από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες που αναπτύσσονται. Ειδικότερα παρατηρείται ρύπανση τόσο του υπόγειου υδροφορέα, όσο και των ρεμάτων της περιοχής από τα λήμματα των οικισμών, καθώς δεν πραγματοποιείται καμία επεξεργασία τους αλλά και από την ανεξέλεγκτη πολλές φορές απόρριψη των απορριμμάτων. Επιπλέον περιβαλλοντικά προβλήματα παρουσιάζονται και στην ορεινή ακατοίκητη δασική περιοχή και αφορούν τη διαχείριση των δασών. Η ελεύθερη βοσκή στα δάση και τις δασικές εκτάσεις εμφανίζεται καταστροφική, αφού ασκείται σε βάρος της βιοκοινωνίας τους.

Συνεπώς το φυσικό περιβάλλον της περιοχής είναι πολύ αξιόλογο και αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα της περιοχής. Βέβαια δεν απουσιάζουν οι πιέσεις από τις δραστηριότητες του ανθρώπου και τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Έτσι κρίνεται αναγκαία η ορθολογική διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος ώστε να διατηρήσει την αξία του.

2.4. Κοινωνικό-Οικονομικά Χαρακτηριστικά

2.4.1. Δημογραφικά και Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

Ο πληθυσμός του Δήμου Μύκης, σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ανέρχεται σε 15.540 κατοίκους, αποτελώντας τον δεύτερο μικρότερο δήμο

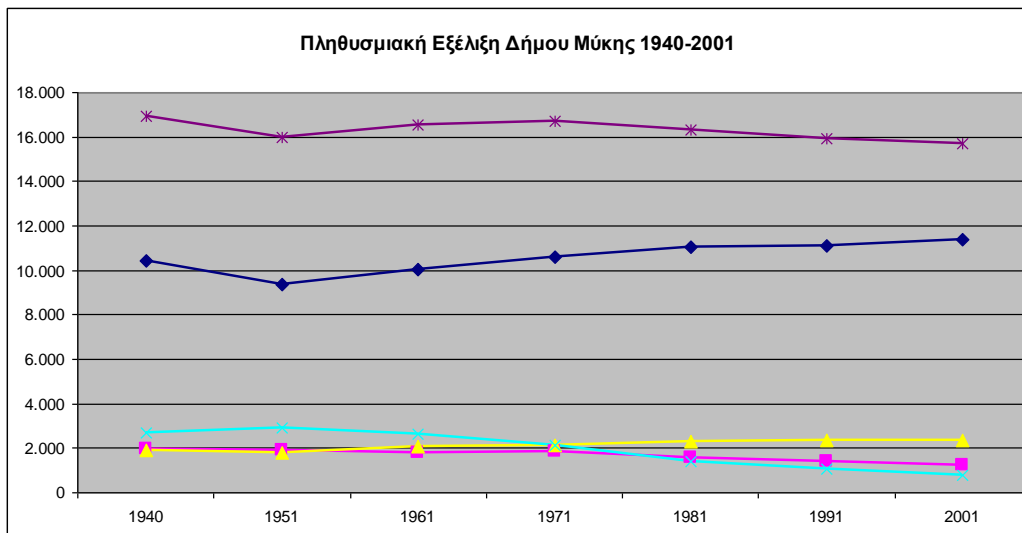
στην ΠΕ Ξάνθης και έναν από τους μικρότεροτερους στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Η πληθυσμιακή πυκνότητα του δήμου είναι 24,54 κάτοικοι ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, καθιστώντας τον έναν από τους πιο αραιοκατοικημένους δήμους της περιοχής.

Η κατανομή του πληθυσμού στις επιμέρους ενότητες του δήμου πραγματοποιείται με ανομοιόμορφο τρόπο. Έτσι το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού προέρχεται από την ΔΕ Μύκης, ενώ ακολουθούν η ΤΚ Κοτύλης, η ΤΚ Θερμών και η ΤΚ Σατρών.

Όσον την πληθυσμιακή εξέλιξη της περιοχής μελέτης, αυτή ακολουθεί πτωτική τάση. Ειδικότερα την περίοδο '71-'01 ο πληθυσμός της περιοχής παρουσιάζει μείωση που κυμαίνεται από 2,5% έως 1,25%. Μόνο τις δεκαετίες '51-'61 και '61-'71 η περιοχή δείχνει να αυξάνει τον πληθυσμό της σε ποσοστά 3,54% και 0,94%. Όμως συνολικά, τις τελευταίες έξι δεκαετίες (1940-2001) στο Δήμος Μύκης (με τη σημερινή του μορφή) ο πληθυσμός μειώθηκε κατά 7,2%. Παρόμοια σχεδόν εικόνα εμφανίζουν και οι επιμέρους ενότητες με ορισμένες διαφοροποιήσεις. Αναλυτικά η πληθυσμιακή εξέλιξη του Δήμου Μύκης παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα και στο ακόλουθο διάγραμμα.

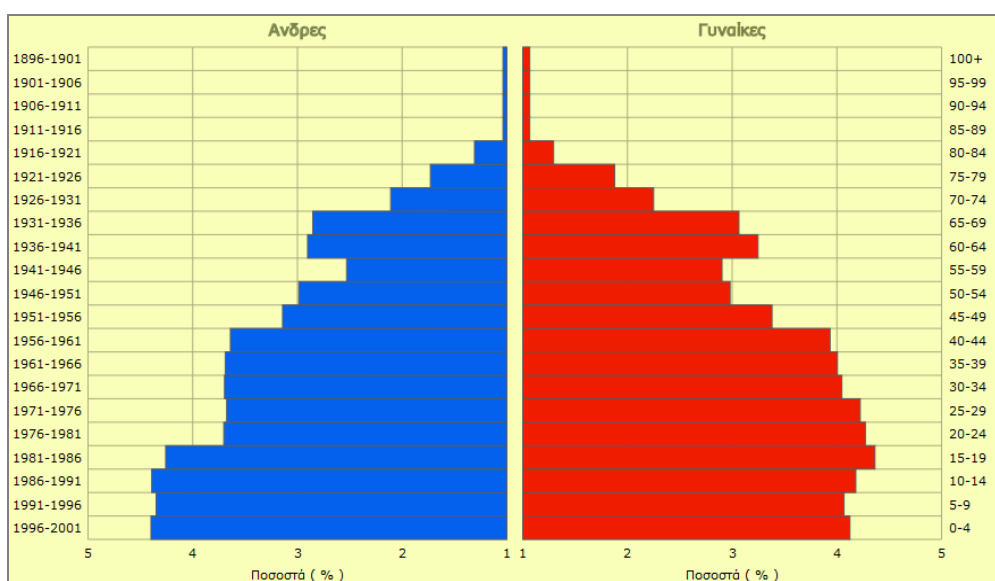
Πίνακας 2.1. Πληθυσμιακή Εξέλιξη Δήμου Μύκης (ΕΛΣΤΑΤ, 1940-2001)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΤΟΣ / ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΔΕ ΜΥΚΗΣ	ΤΕ ΘΕΡΜΩΝ	ΤΕ ΚΟΤΥΛΗΣ	ΤΕ ΣΑΤΡΩΝ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ
Πραγματικός πληθυσμός	1940	10.423	1.949	1.879	2.689	16.940
	1951	9.383	1.906	1.775	2.932	15.996
	1961	10.051	1.779	2.080	2.652	16.562
	1971	10.578	1.877	2.149	2.113	16.717
	1981	11.034	1.567	2.316	1.391	16.308
	1991	11.095	1.396	2.356	1.068	15.915
	2001	11.393	1.221	2.331	779	15.724
Μεταβολή πληθυσμού (%)	'40-'51	-10,0%	-5,5%	9,0%	-2,2%	-5,6%
	'51-'61	7,1%	17,2%	-9,6%	-6,7%	3,5%
	'61-'71	5,2%	3,3%	-20,3%	5,5%	0,9%
	'71-'81	4,3%	7,8%	-34,2%	-16,5%	-2,5%
	'81-'91	0,6%	1,7%	-23,2%	-10,9%	-2,4%
	'91-'01	2,7%	-1,1%	-27,1%	-12,5%	-1,2%
	'40-'01	9,3%	24,1%	-71,0%	-37,4%	-7,2%

Διάγραμμα 2.1. Πληθυσμιακή Εξέλιξη Δήμου Μύκης (ΕΛΣΤΑΤ, 1940-2001)

Η ηλικιακή διάρθρωση αποτελεί ένα βασικό χαρακτηριστικό της δομής του πληθυσμού. Στην περιοχή μελέτης για τον χαρακτήρα της περιοχής (ορεινή), η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού είναι πολύ ικανοποιητική, καθώς ο πληθυσμός χαρακτηρίζεται νεανικός. Η νεανικότητα αυτή φαίνεται από το γεγονός ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά του πληθυσμού συγκεντρώνονται στις νεαρές ηλικιακές ομάδες, ενώ αντίθετα οι μεγαλύτερες ηλικιακές συγκεντρώνουν μικρά ποσοστά πληθυσμού. Αναλυτικά η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού απεικονίζεται στη πληθυσμιακή πυραμίδα του Δήμου Μύκης που φαίνεται στο ακόλουθο διάγραμμα.

Διάγραμμα 2.2. Πληθυσμιακή Πυραμίδα Δήμου Μύκης (ΕΛΣΤΑΤ, 2001)

Τέλος σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού της περιοχής μελέτης αυτό εμφανίζεται ιδιαίτερα χαμηλό. Ειδικότερα σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001, το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού, 61,7% είναι απόφοιτοι της στοιχειώδους εκπαίδευσης, ενώ ένα ποσοστό της τάξης του 19% είναι αγράμματοι και δεν γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή. Αντίθετα το ποσοστό των κατόχων μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου είναι μηδενικό, ενώ το ποσοστό των αποφοίτων ανωτάτων και ανωτέρων σχολών είναι ιδιαίτερος χαμηλό αφού αθροιστικά είναι μικρότερο του 1,5%. Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο της περιοχής οφείλεται κυρίως στα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά των κατοίκων της. Επίσης το ανάγλυφο της περιοχής, καθώς και η δομή της τοπικής οικονομίας αποτελούν παράγοντες που συνδιαμορφώνουν το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού.

Πίνακας 2.2. Επίπεδο Εκπαίδευσης Πληθυσμού Δήμου Μύκης (ΕΛΣΤΑΤ, 2001)

Επίπεδο Εκπαίδευσης	Πληθυσμός	Ποσοστό (%)
Πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών	140	1,2%
Πτυχιούχοι ΤΕΙ (ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ)	20	0,2%
Πτυχιούχοι Ανωτέρων Σχολών	19	0,2%
Απόφοιτοι Μέσης εκπαίδευσης	344	2,8%
Τελείωσαν τη Γ' τάξη Γυμνασίου	694	5,7%
Απόφοιτοι Στοιχειώδους Εκπαιδύσεως	7.481	61,7%
Δεν τελείωσαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	1.126	9,3%
Αγράμματοι (μη γνωρίζοντες γραφή και ανάγνωση)	2.307	19,0%
Σύνολο	12.123	100,0%

2.4.2. Οικονομικά Χαρακτηριστικά

Τα οικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής διερευνώνται μέσα από την ανάλυση του οικονομικά ενεργού και μη πληθυσμού, καθώς και μέσα από την εξέταση της απασχόλησης και της ανεργίας της περιοχής.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην περιοχή μελέτης ανέρχεται σε 6.347 άτομα σε σύνολο 4.009 ατόμων σε ηλικία εργασίας (15-64 ετών), αντιστοιχώντας στο 63,16%, ποσοστό αρκετά ικανοποιητικό. Αντίθετα ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός ανέρχεται σε 6.813 άτομα.

Όσον αφορά την ανεργία στην περιοχή, αυτή ανέρχεται σε 9,4% ποσοστό όχι ιδιαίτερα υψηλό. Στις επιμέρους ενότητες της περιοχής μελέτης η ανεργία εμφανίζει και χαμηλότερα ποσοστά όπως στην ΤΕ Κοτύλης με 4,62%. Το ποσοστό αυτό της ανεργίας της περιοχής αναφέρεται στα στοιχεία της απογραφής του 2001, καθώς αυτά είναι τα τελευταία διαθέσιμα σε επίπεδο δήμου. Τα στοιχεία αυτά είναι κάπως παρωχημένα, αλλά δίνουν μια γενική εικόνα για το φαινόμενο της ανεργίας. Βέβαια από το 2001 μέχρι και σήμερα η κατάσταση στην απασχόληση και στην ανεργία έχει επιδεινωθεί εξαιτίας της αρνητικής οικονομικής συγκύριας που διέρχεται η χώρα μας. Σήμερα το ποσοστό της ανεργίας στην περιοχή μελέτης, αλλά και γενικότερα στη χώρα έχει εκτοξευτεί.

Στον πίνακα που ακολουθεί δίνονται αναλυτικά στοιχεία για την απασχόληση και την ανεργία στην περιοχή μελέτης.

Πίνακας 2.3. Οικονομικά Χαρακτηριστικά Πληθυσμού Δήμου Μύκης (ΕΛΣΤΑΤ, 2001)

Διοικητική Ενότητα	Οικονομικώς ενεργοί				Οικονομικώς μη ενεργοί	Δείκτης απασχόλησης
	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Άνεργοι (%)		
ΔΕ Μύκης	4.594	4.086	508	11,06%	4.956	62,54%
ΤΕ Θερμών	420	396	24	5,71%	617	56,30%
ΤΕ Κοτύλης	930	887	43	4,62%	981	63,74%
ΤΕ Σατρών	403	382	21	5,21%	259	80,92%
Περιοχή Μελέτης	6.347	5.751	596	9,39%	6.813	63,16%

2.5. Οικονομική Δραστηριότητα

Η οικονομική δραστηριότητα που αναπτύσσεται στην περιοχή του Δήμου Μύκης αποτυπώνεται στην τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης. Έτσι η διερεύνηση της πραγματοποιείται μέσα από την εξέταση της τομεακής της διάρθρωσης.

Η περιοχή του Δήμου Μύκης αποτελεί μια κατά κύριο λόγο αγροτική περιοχή, όπου κυριαρχούν οι αγροτικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες, ενώ όλες οι άλλες δραστηριότητες που αναπτύσσονται διαδραματίζουν συμπληρωματικό ρόλο στην τοπική οικονομία.

Όπως φαίνεται αναλυτικά και στον πίνακα 2.3., κυρίαρχο ρόλο στην περιοχή μελέτης διαδραματίζει ο πρωτογενής τομέας αφού συγκεντρώνει το 63,0% των απασχολούμενων, ενώ ακολουθεί ο δευτερογενής τομέας με ποσοστό 25,6% και ο τριτογενής τομέας με μόλις 8,8% των απασχολούμενων. Παρόμοια περίπου εικόνα εμφανίζουν και οι επιμέρους ενότητες της περιοχής μελέτης.

Ειδικότερα στον πρωτογενή τομέα αναπτύσσονται εξίσου η γεωργία, αλλά και η κτηνοτροφία. Το μεγαλύτερο ποσοστό της γεωργικής γης στη περιοχή μελέτης καταλαμβάνουν οι αροτραίες καλλιέργειες σε ποσοστό 86,7%, ενώ ακολουθούν οι εκτάσεις που δεν καλλιεργούνται γιατί βρίσκονται σε αγρανάπαυση σε ποσοστό 9,26% και καλλιέργειες κηπευτικής γης σε ποσοστό 3,74%. Από την άλλη μεριά η κτηνοτροφία στην περιοχή είναι αρκετά διογκωμένη, καθώς εκτρέφεται σημαντικός αριθμός ζώων, όπως βοοειδή, χοίροι, πρόβατα, αίγες, κουνέλια, όρνιθες, μέλισσες (κυψέλες) κλπ. Από την εκτροφή των ζώων αυτών παράγονται αξιόλογα κτηνοτροφικά προϊόντα, όπως τυρί, μυζήθρα, βούτυρο, μέλι, δέρματα κλπ., σε μικρές σχετικά ποσότητες.

Πίνακας 2.4. Τομεακή Διάρθρωση της Απασχόλησης του Δήμου Μύκης (ΕΛΣΤΑΤ, 2001)

Διοικητική Ενότητα	Πρωτογενής Τομέας		Δευτερογενής Τομέας		Τριτογενής Τομέας		Δε δήλωσαν κλάδο		Σύνολο
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	
ΔΕ Μύκης	2.531	59,7%	1.175	27,7%	401	9,5%	135	3,2%	4.242
ΤΕ Θερμών	277	63,8%	120	27,6%	25	5,8%	12	2,8%	434
ΤΕ Κοτύλης	611	66,5%	224	24,4%	78	8,5%	6	0,7%	919
ΤΕ Σατρών	353	89,8%	12	3,1%	21	5,3%	7	1,8%	393
Περιοχή Μελέτης	3.772	63,0%	1.531	25,6%	525	8,8%	160	2,7%	5.988

Αντίθετα ο δευτερογενής τομέας παραγωγής δεν έχει αναπτυχθεί σχεδόν καθόλου στην περιοχή μελέτης. Οι λίγες παραγωγικές μονάδες είναι μικρής έκτασης βιοτεχνίες και καμία απ' αυτές δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως βιομηχανική. Οι βιοτεχνίες αυτές συγκεντρώνονται στο ΔΕ Μύκης και στις ΤΚ Κοτύλης και Θερμών.

Τέλος ο τριτογενής τομέας περιορίζεται στις απολύτως απαραίτητες υπηρεσίες κοινής ωφελείας. Οι εξυπηρετήσεις παρουσιάζουν χαμηλό και προβληματικό

επίπεδο. Ένας περιορισμένος αριθμός κατοίκων εργάζεται στις δημόσιες υπηρεσίες. Ο τριτογενής τομέας εμφανίζει μια μικρή ανάπτυξη στο ΔΕ Μύκης κυρίως λόγω των υπηρεσιών που συγκεντρώνονται στον οικισμό της Σμίνθης, ως έδρα του Δήμου Μύκης αλλά και ως κέντρο της ευρύτερης ορεινής περιοχής. Επίσης υπάρχει και μια μικρή ανάπτυξη του τριτογενή τομέα στην ΤΕ Θερμών λόγω της παρουσίας των λουτρών. Έτσι έχουν αναπτυχθεί στην ΤΕ Θερμών κάποιες δραστηριότητες σχετικές με τα λουτρά.

Αξίζει να αναφερθεί ότι στην περιοχή μελέτης δεν υπάρχει καθόλου τουριστική ανάπτυξη. Οι ελάχιστες πρωτοβουλίες που έχουν σημειωθεί έως σημειωθεί έως σήμερα είναι από δημοτικούς φορείς, χωρίς όμως ουσιαστικό αποτέλεσμα. Η ιδέα της τουριστικής ανάπτυξης είναι υποβαθμισμένη και γι' αυτό δεν έχει υπάρξει ιδιωτική πρωτοβουλία. Η σημερινή κατάσταση θα μπορούσε να αλλάξει και να υπάρξει τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή μελέτης, η οποία χαρακτηρίζεται από ένα πραγματικά σπάνιο φυσικό πλούτο που σε συνδυασμό με τις τοπικές ιδιαιτερότητές του μπορεί να αποτελεί πόλο έλξης για πολλούς επισκέπτες. Σημαντικά αξιοθέατα για την τουριστική ανάπτυξη είναι όλοι οι βιότοποι, οι παραδοσιακοί οικισμοί, η καθημερινή ζωή των κατοίκων με τα παραδοσιακά έθιμα, την παραδοσιακή χειροτεχνία, τις παραδοσιακές τέχνες κ.α.

2.6. Υποδομές και Δίκτυα

Η περιοχή μελέτης ως μια τυπική ορεινή και παραμεθόρια περιοχή υστερεί σε επίπεδο υποδομών και δικτύων. Στην συνέχεια αναλύονται τόσο οι τεχνικές, όσο και κοινωνικές υποδομές της περιοχής.

Το βασικό οδικό δίκτυο της περιοχής μελέτης αποτελείται από ένα τμήμα εθνικής οδού, δυο τμήματα επαρχιακής οδού και ένα αραιό σχετικά τοπικό οδικό δίκτυο. Ειδικότερα η εθνική οδός 55 διασχίζει την περιοχή μελέτης κατακόρυφα και ενώνει την πόλη της Ξάνθης με τον Εχίνο και συνεχίζει μέχρι τα Βουλγαρικά σύνορα. Το τμήμα αυτό έχει συνολικό μήκος 33,1 χλμ. και βρίσκεται σε σχετικά καλή κατάσταση, εκτός από ένα μικρό της κομμάτι.

Το επαρχιακό δίκτυο της περιοχής, όπως προαναφέρθηκε, αποτελείται από δυο τμήματα, το ένα τμήμα του (επαρχιακή οδός 10) ενώνει τον οικισμό του Εχίνου με τις Σάτρες και τον οικισμό Τέμενος και έχει συνολικό μήκος 12,4 χλμ, ενώ το δεύτερο τμήμα (επαρχιακή οδός 11) ενώνει την εθνική οδό 55 με τους οικισμούς των Θερμών, της Μέδουσας και της Κοτάνης και έχει συνολικό μήκος 25 χλμ.

Το τοπικό οδικό δίκτυο δεν είναι ιδιαίτερα πυκνό και περιορίζεται στη σύνδεση των οικισμών της περιοχής μελέτης με το βασικό δίκτυο (εθνικό και επαρχιακό). Το τοπικό οδικό δίκτυο δεν βρίσκεται σε ιδιαίτερα καλή κατάσταση, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις δεν είναι ασφαλτοστρωμένο.

Αξίζει να αναφερθεί ότι οι συνθήκες στο οδικό δίκτυο αλλά και γενικότερα στην αναπτυξιακή διαδικασία της περιοχής μελέτης θα βελτιωθούν σημαντικά με την δημιουργία του κάθετου άξονα της Εγνατίας Οδού, Ξάνθη- Εχίνος - Ελληνο-Βουλγαρικά Σύνορα (Βουλγαρία). Το μήκος του άξονα Ξάνθη αυτού ανέρχεται περίπου σε 60 χλμ. συμπεριλαμβανομένης και της παράκαμψης της πόλης της Ξάνθης και σύνδεσης του άξονα με τον αυτοκινητόδρομο.

Όσον αφορά τη συγκοινωνία στους οικισμούς της περιοχής μελέτης, αυτή γίνεται με αυτοκίνητα, λεωφορεία ή ημιφορτηγά και με ζώα, μουλάρια ή γαϊδούρια. Ο κύριος τρόπος μετακίνησης των κατοίκων της περιοχής είναι το λεωφορείο των ΚΤΕΛ Ξάνθης. Παράλληλα στην περιοχή μελέτης υπάρχουν συνολικά δυο ταξί, που έχουν ως έδρα ένα τον οικισμό Εχίνο και ένα τον οικισμό της Σμίνθης

Επίσης η αεροπορική εξυπηρέτηση της περιοχής του Δήμου Μύκης, αλλά και γενικότερα της ΠΕ Ξάνθης πραγματοποιείται μέσω του αεροδρομίου της Καβάλας «Μέγας Αλέξανδρος», που βρίσκεται σε απόσταση 45 χιλιομέτρων περίπου από την πόλη της Ξάνθης. Σχετικά με την σιδηροδρομική εξυπηρέτηση της περιοχής αυτή γίνεται από τους σιδηροδρομικούς σταθμούς της Ξάνθης, της Σταυρούπολης και των Τοξοτών, μιας και στην περιοχή μελέτης δεν υπάρχει σιδηροδρομικό δίκτυο

Οι υπόλοιπες τεχνικές υποδομές στην περιοχή μελέτης δεν βρίσκονται σε ιδιαίτερα καλό επίπεδο. Ειδικότερα το δίκτυο ύδρευσης δεν καλύπτει τις

ανάγκες των κατοίκων του δήμου από άποψη επάρκειας, καθώς σε αρκετές επιμέρους ενότητες του δήμου εμφανίζονται σημαντικά προβλήματα. Ομοίως και στον τομέα της αποχέτευσης εμφανίζονται σημαντικές ελλείψεις και προβλήματα, καθώς κανένας οικισμός της περιοχής δε διαθέτει δίκτυο αποχέτευσης ακαθάρτων, ενώ το δίκτυο όμβριων είναι υποτυπώδες. Οι περισσότεροι οικισμοί εξυπηρετούνται με βόθρους, αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία οξυμμένων και σοβαρών προβλημάτων ρύπανσης.

Οι κοινωνικές υποδομές της περιοχής μελέτης εμφανίζονται ελλιπείς σε όλα σχεδόν τα επίπεδα. Ειδικότερα στον τομέα της εκπαίδευσης, στην περιοχή λειτουργούν σχολεία όλων των βαθμίδων, νηπιαγωγεία, δημοτικά μειονοτικά σχολεία καθώς και γυμνάσια και λύκεια. Η εκπαίδευση αποτελεί το μοναδικό σχεδόν τομέα των κοινωνικών υποδομών, όπου η εξυπηρέτηση κρίνεται ικανοποιητική. Στον τομέα της Πρόνοιας, οι υποδομές που υφίστανται είναι έντονα ελλιπής. Η μοναδική ουσιαστικά υπηρεσία πρόνοιας που λειτουργεί στην περιοχή είναι το πρόγραμμα βοήθεια στο σπίτι, ενώ απουσιάζουν οι παιδικοί σταθμοί, καθώς και κέντρο προστασίας ηλικιωμένων. Στον τομέα της υγείας οι υποδομές μπορεί να είναι αρκετές σε αριθμό, όμως εμφανίζουν ελλείψεις σε προσωπικό και εξοπλισμό. Ειδικότερα η εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού στον τομέα της υγείας γίνεται από το Κέντρο υγείας του Εχίνου και από τα έξι περιφερειακά ιατρεία των οικισμών Μύκης, Κοτύλης, Θερμών Ωραίου, Σατρών και Κενταύρου. Τέλος στον τομέα του αθλητισμού η κατάσταση στην περιοχή μελέτης δεν είναι ιδιαίτερα καλή αφού οι αθλητικές εγκαταστάσεις είναι πολύ περιορισμένες και μάλιστα βρίσκονται σε κακή κατάσταση.

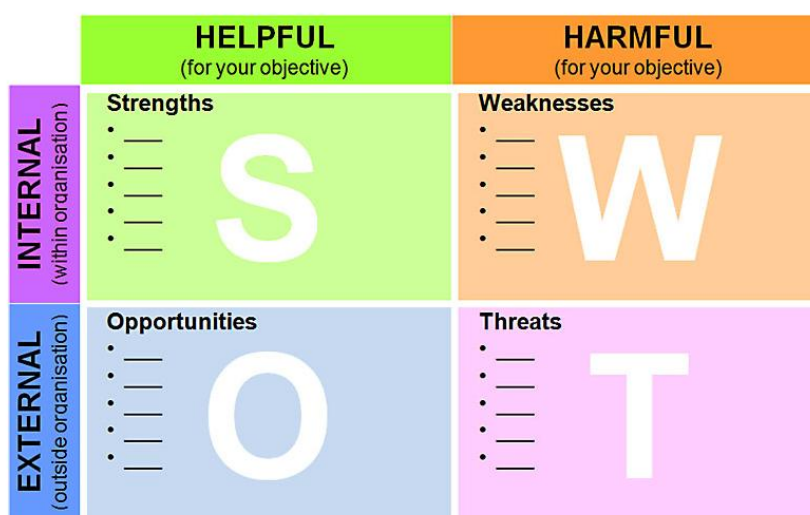
Γ' ΜΕΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Στην παρούσα ενότητα, πραγματοποιείται μια αξιολόγηση της περιοχής μελέτης, με την χρήση της ανάλυσης SWOT. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται για τον εντοπισμό των δυνατών σημείων και των αδυναμιών της περιοχής. Η εφαρμογή της μεθόδου SWOT στηρίζεται στην ανάλυση που πραγματοποιήθηκε στην ενότητα 2.

3.1. Η Μέθοδος της Ανάλυσης SWOT

Η ανάλυση SWOT αποτελεί μια μέθοδο που χρησιμοποιείται εκτενώς για την αξιολόγηση μιας επιχείρησης ή μιας περιοχής. Ειδικότερα η SWOT ανάλυσης είναι ένα εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού το οποίο χρησιμοποιείται για την ανάλυση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος μίας περιοχής ή μιας επιχείρησης. Η ονομασία SWOT είναι αρκτικόλεξο και προκύπτει από τις αγγλικές λέξεις: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats, καθώς σε αυτή μελετώνται τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία της περιοχής ή του φορέα, αλλά και οι ευκαιρίες και οι απειλές που υπάρχουν.

Εικόνα 4.1. Συνοπτική Παρουσίαση Ανάλυσης SWOT

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα δυνατά και αδύνατα σημεία αφορούν το εσωτερικό περιβάλλον, ενώ αντίθετα οι ευκαιρίες και οι απειλές

αντανακλούν μεταβλητές του εξωτερικού περιβάλλοντος. Γενικότερα, κατά την εφαρμογή της ανάλυσης SWOT επιχειρείται η εξέταση ποιοτικών πληροφοριών για την περιοχή ή τον φορέα και η ποσοτικοποίησή τους.

Στη συνέχεια στις ακόλουθες υποενότητες εφαρμόζεται η ανάλυση SWOT για την περιοχή μελέτης, καταγράφοντας τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία της περιοχής, καθώς και τις ευκαιρίες και τις απειλές της.

3.2. Αξιολόγηση της Περιοχής Μελέτης με τη Χρήση της Ανάλυσης SWOT

3.2.1. Δυνατά Σημεία

Πλούσιο φυσικό περιβάλλον (χλωρίδα-πανίδα)

Η περιοχή μελέτης όπως προαναφέρθηκε και στην ενότητα της ανάλυσης διαθέτει ένα πλούσιο φυσικό περιβάλλον με σημαντική χλωρίδα (δάση, προστατευόμενες περιοχές κλπ.) και σημαντική πανίδα (σπάνια είδη). Το γεγονός αυτό αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα για την περιοχή.

Περιοχή με διακριτά χαρακτηριστικά και προβλήματα για την οποία μπορεί να υπάρξει ενιαίος σχεδιασμός

Η περιοχή μελέτης αποτελεί μια σαφώς ορισμένη γεωγραφικά περιοχή, η οποία οριοθετείται από φυσικά όρια (βουνά) αλλά και ανθρωπογενή χαρακτηριστικά (οδικό δίκτυο). Επιπλέον η περιοχή στο σύνολο της διαθέτει κοινά χαρακτηριστικά και κοινά προβλήματα. Το γεγονός αυτό αποτελεί πλεονέκτημα για την περιοχή αφού με ένα ενιαίο σχεδιασμό μπορούν να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα.

Ορεινός όγκος με δυνατότητα βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης

Το αξιόλογο φυσικό περιβάλλον της περιοχής και ειδικότερα τα βουνά της δίνουν την δυνατότητα για ανάπτυξη του τουρισμού με βιώσιμο και αειφορικό

τρόπο. Έτσι μπορούν να αναπτυχθούν στην περιοχή οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού οι οποίες δεν επιβαρύνουν και σέβονται το περιβάλλον.

Η ύπαρξη σχετικά νεανικού πληθυσμού στην περιοχή μελέτης

Από την ανάλυση της ηλικιακής διάρθρωσης του πληθυσμού διαπιστώθηκε ότι ο πληθυσμός της περιοχής είναι σχετικά νεανικός. Κάτι τέτοιο είναι ασυνήθιστο για μια ορεινή περιοχή, καθώς συνήθως ο πληθυσμός σε τέτοιου είδους περιοχές είναι γηρασμένος. Μάλιστα στο Δήμο Μύκης η ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού προσεγγίζει την αντίστοιχη των μεγάλων αστικών κέντρων. Το δημογραφικό αυτό στοιχείο αποτελεί δυνατό σημείο για την περιοχή καθώς δίνει μια δυναμική ανάπτυξης στο Δήμο Μύκης.

Πολυπολιτισμικότητα περιοχής μελέτης

Στην περιοχή, όπως προαναφέρθηκε, διαμένει η μουσουλμανική θρησκευτική μειονότητα της Θράκης, δημιουργώντας μια ιδιαίτερη λαογραφία, αλλά και έναν διαφορετικό χαρακτήρα συνολικά στην περιοχή. Το χαρακτηριστικό αυτό αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για την περιοχή μελέτης. Η διατήρηση των πατροπαράδοτων εθίμων όπως οι τοπικές ενδυμασίες, οι γιορτές, τα τραγούδια και άλλα συνθέτουν μια πλούσια πολιτισμική κληρονομιά, στοιχείο που υποβοηθά την ανάπτυξη της περιοχής.

3.2.2. Αδύνατα Σημεία

Έντονο ανάγλυφο

Η περιοχή του Δήμου Μύκης είναι μια τυπική ορεινή περιοχή. Έτσι το έντονο ανάγλυφο της, δημιουργεί σημαντικά προβλήματα, τόσο στην προσβασιμότητα της περιοχής, όσο και στην οικονομική της δραστηριότητα. Όπως είναι προφανές το έντονο ανάγλυφο αποτελεί την σημαντικότερη αδυναμία της περιοχής, καθώς είναι ένα ανυπέρβλητο εμπόδιο στην ισόρροπη ανάπτυξη της.

Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο κατοίκων της περιοχής μελέτης

Το επίπεδο εκπαίδευσης των κατοίκων της περιοχής μελέτης, όπως αναλύθηκε προηγουμένως, εμφανίζεται ιδιαίτερα χαμηλό. Το γεγονός αυτό δημιουργεί ποικίλα προβλήματα στην περιοχή με σημαντικότερο την έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού που θα μπορούσε να υποστηρίξει τις διάφορες οικονομικές δραστηριότητες.

Μεγάλη εξάρτηση της τοπικής οικονομίας από τον πρωτογενή τομέα

Μια σημαντική αδυναμία της περιοχής αποτελεί η μεγάλη εξάρτηση της τοπικής οικονομίας από τον πρωτογενή τομέα και ιδιαίτερα από τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Γεγονός που αποτελεί πρόβλημα αν συνυπολογίσουμε και την ύφεση του τομέα αυτού, που παρατηρείται στη χώρα μας τις τελευταίες δεκαετίες.

Πολυδιάσπαση οικιστικού δικτύου

Όπως αναφέρθηκε και στην ανάλυση στην περιοχή μελέτης υπάρχουν πολλοί και μικροί οικισμοί. Το γεγονός αυτό αποτελεί αδυναμία της περιοχής, καθώς δημιουργεί προβλήματα. Το εκτεταμένο οικιστικό δίκτυο της περιοχής δημιουργεί δυσκολίες στην ανάπτυξη των βασικών υποδομών σε όλους αυτούς τους οικισμούς.

Δύσκολη οδική πρόσβαση

Μια σημαντική επίσης αδυναμία της περιοχής, που συνδέεται και με το έντονο ανάγλυφο είναι η δύσκολη πρόσβαση της περιοχής τόσο στην πόλη της Ξάνθης, όσο και τοπικά (από οικισμό σε οικισμό). Έτσι ο βασικός οδικός άξονας της περιοχής (Ε.Ο. Εχίνου-Ξάνθης) λόγω της παλαιότητας και σε πολλές περιπτώσεις της επικινδυνότητας, αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες και απομονώνει εν μέρει την περιοχή.

Σημαντικές ελλείψεις στις τεχνικές και στις κοινωνικές υποδομές

Οι σημαντικές ελλείψεις στις τεχνικές και στις κοινωνικές υποδομές της περιοχή αποτελεί αδυναμία γι' αυτή. Έτσι η έλλειψη ικανοποιητικού οδικού δικτύου, δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης, υποδομών πρόνοιας, υποδομών υγείας κλπ. υποβαθμίζουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής καθιστώντας την μη ελκυστική στους κατοίκους.

Μικρή συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στην τοπική οικονομία

Ο δευτερογενής τομέας παραγωγής, όπως αναλύθηκε σε προηγούμενη ενότητα, δεν έχει αναπτυχθεί σχεδόν καθόλου στην περιοχή μελέτης. Αυτό αποτελεί αδυναμία για την περιοχή, καθώς η τοπική οικονομία χαρακτηρίζεται από μονολειτουργικότητα, ενώ ταυτόχρονα οι δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα θα μπορούσαν να απασχολούν μεγάλο αριθμό εργαζομένων.

Περιορισμένη ανάπτυξη τριτογενή τομέα

Ο τριτογενής τομέας σε αντίθεση με άλλες περιοχές, ακόμα και στον αγροτικό χώρο, δεν είναι καθόλου ανεπτυγμένος και περιορίζεται στις απολύτως απαραίτητες υπηρεσίες κοινής ωφελείας. Οι δραστηριότητες του τομέα αυτού εμφανίζουν μια μικρή ανάπτυξη στη ΔΕ Μύκης, κυρίως λόγω των υπηρεσιών που συγκεντρώνονται στον οικισμό της Σμίνθης, ως έδρα του Δήμου Μύκης αλλά και ως κέντρο της ευρύτερης ορεινής περιοχής. Επίσης υπάρχει και μια μικρή ανάπτυξη του τριτογενή τομέα στους οικισμούς του Εχίνου και του Κένταυρου λόγω του σημαντικού πληθυσμιακού τους μεγέθους, αλλά στον οικισμό των Θερμών εξαιτίας της παρουσίας των λουτρών.

Έλλειψη συνέργειας μεταξύ των τομέων παραγωγής

Μεταξύ των τομέων παραγωγής δεν υπάρχει καμία συνεργασία και όποια συνέργεια παρατηρείται είναι κατά βάση αποσπασματική. Αυτό αποτελεί αδυναμία για την περιοχή, καθώς θα μπορούσαν οι παραγωγικοί τομείς να

συνεργάζονται μεταξύ τους δημιουργώντας πολλαπλασιαστικά οφέλη για την περιοχή. Για παράδειγμα τα τοπικά αγροτικά προϊόντα θα μπορούσαν να χρησιμοποιούνται από τοπικές βιοτεχνίες τροφίμων και να μεταποιοούνται.

3.2.3. Ευκαιρίες

Δημιουργία κάθετου άξονα Εγνατίας Οδού

Μια σημαντική ευκαιρία για την περιοχή αποτελεί η δημιουργία του κάθετου άξονα της Εγνατίας Οδού, η οποία πρόκειται να αλλάξει τη φυσιογνωμία της περιοχής και να δημιουργήσει νέα δυναμική ανάπτυξης. Η βελτίωση της πρόσβασης, η εύκολη και γρήγορη σύνδεση με την πόλη της Ξάνθης και η άρση της «απομόνωσης» δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες ανάπτυξης σε όλα τα επίπεδα.

Διασυνοριακή συνεργασία με Βουλγαρία

Η ένταξη της Βουλγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργεί μια σημαντική ευκαιρία ανάπτυξης στην περιοχή μελέτης, αφού αποκτά μια ενδοχώρα πρόσφορη σε συνεργασία. Παράλληλα και με την δημιουργία του σύγχρονου αυτοκινητοδρόμου (κάθετος άξονας Εγνατίας) που θα συνδέει την περιοχή μελέτης με την Βουλγαρία, η περιοχή αποκτά ένα συγκριτικό πλεονέκτημα εύκολης και γρήγορης πρόσβασης στην περιοχή της Βουλγαρίας. Έτσι ο παραμεθόριος χαρακτήρας της περιοχής του Δήμου Μύκης που για δεκαετίες αποτελούσε μειονέκτημα και παράγοντα υπανάπτυξης της περιοχής σήμερα εξελίσσεται σε συγκριτικό της πλεονέκτημα.

Ανάπτυξη μεταποιητικής δραστηριότητας αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων

Σημαντική ευκαιρία με πολλαπλά οφέλη για την περιοχή μελέτης αποτελεί η ανάπτυξη μεταποιητικής δραστηριότητας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως η ανάπτυξη τέτοιων

δραστηριοτήτων Έτσι θα ενίσχυε την τοπική οικονομία και θα τόνωνε τον ανίσχυρο δευτερογενή τομέα, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας.

Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Εξίσου σημαντική ευκαιρία για την περιοχή αποτελεί η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Η περιοχή διαθέτει όλα εκείνα τα στοιχεία για την ανάπτυξη τέτοιων τουριστικών δραστηριοτήτων, καθώς διαθέτει και πλούσιο φυσικό περιβάλλον και πλούσια πολιτισμική κληρονομιά. Έτσι με την κατάλληλη αξιοποίηση του πολιτισμικού αποθέματος, δίνεται η δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός κ.α.) και μετατροπής της περιοχής σε τουριστικό κέντρο.

Περαιτέρω ανάπτυξη της κτηνοτροφίας

Η κτηνοτροφία στον Δήμο Μύκης είναι ήδη πολύ ανεπτυγμένη, όμως θεωρείται ότι υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης. Έτσι η περαιτέρω ανάπτυξη της κτηνοτροφίας στην περιοχή αποτελεί μια σημαντική ευκαιρία για την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας. Οι συνθήκες για την ανάπτυξη του κλάδου αυτού είναι ιδανικές αφού η περιοχή είναι ορεινή με μεγάλα δάση, ενώ ο τοπικός πληθυσμός διαθέτει παράδοση και εμπειρία στον συγκεκριμένο κλάδο.

Διατήρηση των ιδιαιτεροτήτων της πολύπολιτισμικής κοινωνίας

Ο πολυπολιτισμικός χαρακτήρας της περιοχής, που δημιουργείται από την παρουσία της μουσουλμανικής μειονότητας, αποτελεί ευκαιρία για την περιοχή. Έτσι η διατήρηση και η ανάδειξη του χαρακτήρα αυτού μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων μιας και οι ιδιαιτερότητες αυτές της περιοχής μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξη τουριστών.

Ανάπτυξη οργανωμένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες στην περιοχή εμφανίζονται αδύναμες καθώς δεν υπάρχουν ούτε φορείς πολιτισμού ούτε και ανάλογες υποδομές. Έτσι η ανάπτυξη οργανωμένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων αποτελεί σημαντική ευκαιρία που μπορεί να βοηθήσει τη διάδοση του τομέα του πολιτισμού

3.2.4. Απειλές

Ρύπανση και γενικότερα πιέσεις στο φυσικό περιβάλλον από τις ανθρώπινες δραστηριότητες

Μια σημαντική απειλή για την περιοχή είναι η ρύπανση, αλλά και γενικότερα η επιβάρυνση από τις ανθρώπινες δραστηριότητες του πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής. Έτσι η απειλή αυτή θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και να παρθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή της.

Αναδιρθώσεις στη γεωργία

Οι αναδιρθώσεις στη γεωργία, αλλά και γενικότερα η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι περιορισμοί που αυτή επιβάλλει, αποτελεί απειλή για την περιοχή. Μάλιστα αν συνυπολογίσουμε το βασικό ρόλο που διαδραματίζει η γεωργία στην τοπική οικονομία, φαίνεται ότι η ύφεση που παρατηρείται γενικότερα στον κλάδο της γεωργίας είναι μεγάλη απειλή για την περιοχή.

Επιβάρυνση των δασικών εκτάσεων από κτηνοτροφικές δραστηριότητες

Η κτηνοτροφία, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη στην περιοχή του Δήμου Μύκης. Η ανάπτυξη αυτής της δραστηριότητας επιφέρει όμως και ορισμένες απειλές, που έχουν να κάνουν με περιβαλλοντικά προβλήματα που αφορούν τη διαχείριση των δασών. Ειδικότερα η ελεύθερη βοσκή στα δάση και τις δασικές εκτάσεις έχει άμεση καταστροφική συνέπεια στη διαχείριση των δασών, αφού ασκείται σε βάρος της βιοκοινωνίας τους. Μάλιστα καθώς δεν υπάρχουν διαχωρισμένες ζώνες

άσκησης της κτηνοτροφίας και της δασοπονίας, η βοσκή ασκείται ελεύθερα και ανεξέλεγκτα σε όλες τις δασικές εκτάσεις, ενώ όπου υπάρχουν απαγορεύσεις συχνά παραβιάζονται.

Έλλειψη Χωροταξικού - Πολεοδομικού και Αναπτυξιακού σχεδιασμού

Μια σημαντική έλλειψη που παρουσιάζεται στην περιοχή είναι αυτή του χωροταξικού πολεοδομικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού. Η έλλειψη αυτή αποτελεί απειλή για την περιοχή μελέτης, καθώς δημιουργούνται προβλήματα τόσο στην οργάνωση του χώρου όσο και στην αναπτυξιακή διαδικασία της περιοχής μελέτης, αφού ότι συμβαίνει γίνεται με άναρχο τρόπο και χωρίς σχεδιασμό.

Μη αξιοποίηση πόρων του ΕΣΠΑ

Οι πόροι που διατίθενται από το ΕΣΠΑ μπορούν να αποτελέσουν μοχλό ανάπτυξης για κάθε περιοχή, καθώς μπορούν να χρηματοδοτήσουν αναπτυξιακά έργα. Όμως απειλή μπορεί να αποτελέσει η μη αξιοποίηση αυτών των σημαντικών πόρων.

Παρούσα οικονομική συγκυρία (οικονομική κρίση)

Η παρούσα οικονομική συγκυρία που έχει δημιουργήσει η οικονομική κρίση αποτελεί απειλή για την περιοχή μελέτης, όπως φυσικά για το σύνολο της ελληνικής επικράτειας. Βέβαια για τις ορεινές περιοχές, όπως είναι η περιοχή μελέτης μας, η απειλή είναι μεγαλύτερη, καθώς οι γενικότερες περικοπές μπορούν να οδηγήσουν στην υποβάθμιση σημαντικών υπηρεσιών όπως π.χ. στην υγεία.

Πίνακας 3.1. Συνοπτική καταγραφή των σημαντικότερων σημείων της SWOT ανάλυσης της περιοχής μελέτης

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
<ul style="list-style-type: none"> • Πλούσιο φυσικό περιβάλλον (χλωρίδα-πανίδα) • Περιοχή με διακριτά χαρακτηριστικά και προβλήματα για την οποία μπορεί να υπάρξει ενιαίος σχεδιασμός • Ορεινός όγκος με δυνατότητα βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης • Η ύπαρξη σχετικά νεανικού πληθυσμού στην περιοχή μελέτης • Πολυπολιτισμικότητα περιοχής μελέτης 	<ul style="list-style-type: none"> • Έντονο ανάγλυφο • Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο κατοίκων της περιοχής μελέτης • Μεγάλη εξάρτηση της τοπικής οικονομίας από τον πρωτογενή τομέα • Πολυδιάσπαση οικιστικού δικτύου • Δύσκολη οδική πρόσβαση • Σημαντικές ελλείψεις τεχνικές στις και στις κοινωνικές υποδομές • Μικρή συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στην τοπική οικονομία • Περιορισμένη ανάπτυξη τριτογενή τομέα • Έλλειψη συνέργειας μεταξύ των τομέων παραγωγής
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία κάθετου άξονα Εγνατίας Οδού • Διασυνοριακή συνεργασία με Βουλγαρία • Ανάπτυξη μεταποιητικής δραστηριότητας αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων • Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού • Περαιτέρω ανάπτυξη της κτηνοτροφίας • Διατήρηση των ιδιοτεροτήτων της πολύπολιτισμικής κοινωνίας • Ανάπτυξη οργανωμένων πολιτιστικών δραστηριοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Ρύπανση και γενικότερα πιέσεις στο φυσικό περιβάλλον από τις ανθρώπινες δραστηριότητες • Αναδιάρθρωσεις στη γεωργία • Επιβάρυνση των δασικών εκτάσεων από κτηνοτροφικές δραστηριότητες • Έλλειψη Χωροταξικού - Πολεοδομικού και Αναπτυξιακού σχεδιασμού • Μη αξιοποίηση πόρων του ΕΣΠΑ • Παρούσα οικονομική συγκυρία (κρίση)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Στην παρούσα ενότητα, από τα στοιχεία της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης, για την περιοχή μελέτης σε συνδυασμό με στοιχεία που προέκυψαν από την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης διατυπώνονται ορισμένες αναπτυξιακές προτάσεις που θα βελτιώσουν τον βαθμό ανάπτυξης της περιοχής. Οι αναπτυξιακές αυτές προτάσεις έχουν ως βασικό τους στόχο, τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης με την επίλυση των βασικών προβλημάτων και την πιο αποτελεσματική αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που εμφανίζει η περιοχή. Ειδικότερα αρχικά περιγράφεται η προτεινόμενη στρατηγική ανάπτυξης της περιοχής μελέτης, στη συνέχεια αναλύονται οι αναπτυξιακές παρεμβάσεις και τέλος τίθεται το χρηματοδοτικό πλαίσιο των προτεινόμενων αναπτυξιακών παρεμβάσεων.

4.1. Στρατηγική Ανάπτυξης Περιοχής Μελέτης

Στο σημείο αυτό διατυπώνεται μια γενική στρατηγική για την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης. Η στρατηγική αυτή βασίζεται από την μια στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και από την άλλη στην αντιμετώπιση των υφιστάμενων προβλημάτων της.

Αρχικά λοιπόν η προτεινόμενη αυτή στρατηγική περιλαμβάνει τη βελτίωση του επιπέδου ανάπτυξης, του εισοδήματος και της απασχόλησης και σύγκλιση με το επίπεδο ανάπτυξης της ΠΕ Ξάνθης. Στην κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας, να ενισχυθεί το εισόδημα των κατοίκων και γενικότερα η περιοχή να επιτύχει ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης, ώστε το επίπεδο ανάπτυξης της να συγκλίνει με την υπόλοιπη περιοχή της Ξάνθης.

Η επίτευξη όλων αυτών αποτελεί ζήτημα υψηλής προτεραιότητας στην αναπτυξιακή στρατηγική της περιοχής. Υπό το πρίσμα, λοιπόν, της βελτίωσης του επιπέδου ανάπτυξης, του εισοδήματος και της απασχόλησης, η αναπτυξιακή στρατηγική θα πρέπει να στοχεύει επίσης στην ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών, των νέων, των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας και των ευάλωτων ομάδων και στην προώθηση της ισότιμης

πρόσβασης στην αγορά εργασίας, καθώς και στη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Επίσης η προτεινόμενη αναπτυξιακή στρατηγική περιλαμβάνει τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ανάπτυξη των τεχνικών υποδομών (δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης κλπ.), αλλά και των κοινωνικών υποδομών (υποδομές πρόνοιας, αθλητισμού, υγείας κλπ.). Η ποιότητα ζωής των κατοίκων για μια περιοχή είναι ζήτημα υψίστης σημασίας, καθώς αυτή την καθιστά ελκυστική για τους κατοίκους της.

Ακόμα η προτεινόμενη αναπτυξιακή στρατηγική περιλαμβάνει την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων που να υπακούουν στις αρχές της βιωσιμότητας και της αειφορίας. Μάλιστα σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές και διεθνείς κατευθύνσεις, η μόνη αποδεκτή ανάπτυξη που θα πρέπει να υιοθετείται και να προκρίνεται έναντι άλλων είναι η βιώσιμη ή αειφορική ανάπτυξη. Έτσι λοιπόν στην προτεινόμενη στρατηγική, η ανάπτυξη της περιοχής περιέχει τρεις διαστάσεις: την οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική.

Τέλος η προτεινόμενη αναπτυξιακή στρατηγική θέτει σε προτεραιότητα την προστασία του φυσικού και τη βελτίωση του οικιστικού περιβάλλοντος στις αναπτυξιακές της παρεμβάσεις. Γενικότερα η στάση του ανθρώπου απέναντι στο περιβάλλον αποτελεί μια κρίσιμη αναπτυξιακή επιλογή. Έτσι η ανάπτυξη είναι δυνατόν να υπονομευτεί από φαινόμενα ρύπανσης και μη ορθολογικής διαχείρισης του περιβάλλοντος. Επίσης στο ίδιο πλαίσιο η προτεινόμενη στρατηγική στοχεύει στη διαφύλαξη του τοπίου και της αισθητικής, τόσο του φυσικού, όσο και του δομημένου περιβάλλοντος ως βασικού συστατικού της ευημερίας της περιοχής.

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί ότι η προτεινόμενη αναπτυξιακή στρατηγική συμβαδίζει με την εφαρμογή της γενικότερης αναπτυξιακής πολιτικής που εφαρμόζεται με το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Μακεδονίας-Θράκης 2007 – 2013:

4.2. Αναπτυξιακές Παρεμβάσεις

Στη συνέχεια και αφού έχει διατυπωθεί η γενική αναπτυξιακή στρατηγική και οι βασικές της κατευθύνσεις προτείνονται συγκεκριμένες παρεμβάσεις. Οι προτεινόμενες αυτές παρεμβάσεις απαντούν σε συγκεκριμένα προβλήματα που έχουν επισημανθεί σε προηγούμενη ενότητα.

Συγκεκριμένα αρχικά θα πρέπει να υλοποιηθούν βασικά έργα που θα εξασφαλίζουν σύγχρονο επίπεδο των αναγκαίων υποδομών (τεχνικών και κοινωνικών) που σήμερα εμφανίζουν πολλές ελλείψεις. Ειδικότερα τα έργα αυτά είναι τα εξής:

- έργα βελτίωσης του οδικού δικτύου που συνδέει τους οικισμούς της περιοχής μελέτης τόσο μεταξύ τους όσο και με την πόλη της Ξάνθης
- ολοκλήρωση δικτύων ύδρευσης και αντιμετώπισης των προβλημάτων υδροδότησης των ορεινών οικισμών
- δημιουργία και ολοκλήρωση, όπου υπάρχουν, δικτύων αποχέτευσης και ομβρίων υδάτων
- δημιουργία μονάδος βιολογικού καθαρισμού στην περιοχή
- ορθολογική διαχείριση απορριμμάτων με τοποθέτηση κάδων απορριμμάτων σε όλους τους οικισμούς και με εφαρμογή προγραμμάτων ανακύκλωσης (π.χ. ειδικοί κάδοι)
- ανάπλαση και ανάδειξη ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου στους οικισμούς και γύρω από αυτούς
- ανάπτυξη αναγκαίων κοινωνικών υποδομών (π.χ. οι παιδικοί σταθμοί, τα ΚΑΠΗ, κλπ.) και βελτίωση των υπαρχουσών (π.χ. υποδομές υγείας και εκπαίδευσης)
- προστασία και ανάδειξη κτιρίων παραδοσιακής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς
- καθαρισμός και αποκατάσταση ρεμάτων.

Στη συνέχεια θα πρέπει να εφαρμοστεί χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός, μιας και απουσιάζει παντελώς στην περιοχή μελέτης

δημιουργώντας σημαντικά προβλήματα. Ειδικότερα προτείνονται η εξής παρεμβάσεις:

- εκπόνηση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου για το σύνολο του Δήμου Μύκης
- εκπόνηση Πολεοδομικών Μελετών και Πράξεων Εφαρμογής όπου κρίνεται σκόπιμο.
- εκπόνηση ειδικών χωροταξικών μελετών και κλαδικών αναπτυξιακών μελετών (π.χ. ανάπτυξης του κλάδου της κτηνοτροφίας), όπου κρίνεται αναγκαίο.

Επίσης θα πρέπει να δοθούν κίνητρα ώστε να αναπτυχθεί επιχειρηματική δραστηριότητα, η οποία στην περιοχή μελέτης εμφανίζεται αδρανής, παρουσιάζοντας ελλείψεις ακόμα και στην κάλυψη καθημερινών αναγκών των κατοίκων. Έτσι για να αντιμετωπιστούν αυτά τα προβλήματα θα πρέπει να δοθούν κίνητρα ώστε να αναπτυχθεί η επιχειρηματικότητα και να δημιουργηθούν νέες επιχειρήσεις στην περιοχή στους κλάδους: της παροχής υπηρεσιών (π.χ. τουρισμού), του εμπορίου, της μεταποίησης (π.χ. μεταποίηση αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων), των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κλπ.

Επιπλέον θα πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω και με πιο οργανωμένο τρόπο ο ήδη ανεπτυγμένος κλάδος της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, ο οποίος αποτελεί τον βασικό πυλώνα της τοπικής οικονομίας. Όμως παρά την ανάπτυξη του κλάδου αυτού, παρατηρείται το φαινόμενο ότι η περιοχή δεν αξιοποιεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό, τα πλεονεκτήματα της στο συγκεκριμένο κλάδο. Έτσι προτείνονται ορισμένες δράσεις που θα βοηθούσαν στην περαιτέρω ανάπτυξη της γεωργίας και της κτηνοτροφίας:

- ανάπτυξη νέων καλλιεργειών συμβατών με την μεταποιητική δραστηριότητα
- ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών και παραγωγή ποιοτικών αγροτικών προϊόντων

- δημιουργία οργανωμένων κτηνοτροφικών πάρκων που θα συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της κτηνοτροφίας

Τέλος θα πρέπει να βελτιωθεί και να αναβαθμιστεί ουσιαστικά το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής μελέτης. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα του χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και της έλλειψης ειδικευμένου προσωπικού. Έτσι θα πρέπει να πραγματοποιηθούν προγράμματα κατάρτισης σε διάφορες ομάδες του πληθυσμού, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να εφαρμοστεί συμβουλευτική υποστήριξη στους καταρτιζόμενους με σκοπό τη σωστή καθοδήγηση και προώθηση τους προς την αγορά εργασίας. Ειδικότερα στην κατεύθυνση της βελτίωσης και της αναβάθμισης του τοπικού ανθρώπινου δυναμικού προτείνονται οι εξής παρεμβάσεις:

- προγράμματα κατάρτισης εργαζομένων και ελεύθερων επαγγελματιών σε νέες τεχνολογίες και μεθόδους παραγωγής
- προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων
- προγράμματα κατάρτιση εργαζομένων και ελεύθερων επαγγελματιών
- ειδικά προγράμματα κατάρτισης γυναικών, και γενικότερα ευάλωτων κοινωνικών ομάδων
- πρόγραμμα επαγγελματικού προσανατολισμού σε μαθητές λυκείου της περιοχής.

4.3. Χρηματοδοτικό Πλαίσιο

Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο για κάθε αναπτυξιακή πολιτική είναι διαμόρφωση από την αρχή του χρηματοδοτικού της πλαισίου. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζονται οι αναγκαίοι πόροι για την εφαρμογή της αναπτυξιακής πολιτικής και κατά κάποιο τρόπο διασφαλίζεται και η επιτυχία της.

Στην περίπτωση της περιοχής μελέτης η προτεινόμενη αναπτυξιακή στρατηγική και οι επιμέρους παρεμβάσεις της μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα κοινοτικά κονδύλια που προορίζονται για την περιοχή, από τους

εθνικούς πόρους που προορίζονται για την τοπική αυτοδιοίκηση, καθώς και από ιδιωτικά κεφάλαια που μπορούν να προσελκυστούν. Ειδικότερα οι προτεινόμενες παρεμβάσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα εξής προγράμματα:

- Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας Θράκης
- Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη
- Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας
- Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα
- Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ψηφιακή Σύγκλιση
- Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
- Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας Ελλάδας - Βουλγαρίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από το σύνολο των προηγούμενων ενοτήτων, διατυπώνονται ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα για την ορεινή περιοχή της ΠΕ Ξάνθης και για την διαδικασία ανάπτυξής της.

Μέσα από την πολύπλευρη ανάλυση της περιοχής του Δήμου Μύκης, φαίνεται ότι η περιοχή, ενώ διαθέτει ένα δυναμικό παραγωγικό σύστημα καθώς και πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα, δεν τα εκμεταλλεύεται όλα αυτά στο μέγιστο δυνατό βαθμό, στην αναπτυξιακή της διαδικασία. Έτσι σε αυτό που θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση, είναι στην καλύτερη οργάνωση του παραγωγικού συστήματος, στην μεγαλύτερη συνεργασία των τοπικών φορέων και στην πιο αποτελεσματική αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που εμφανίζει η περιοχή.

Με τις αναπτυξιακές παρεμβάσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω αντιμετωπίζονται τα κυριότερα από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή. Με την υλοποίηση αυτών των προτάσεων η περιοχή μπορεί να αναβαθμιστεί και να αρθεί η απομόνωση της περιοχής. Αυτό θα έχει διπλό αποτέλεσμα, καθώς από την μια θα συγκρατηθεί ο πληθυσμός στην περιοχή αφού θα βελτιωθεί η ποιότητα της καθημερινής τους ζωής και από την άλλη θα ενισχυθεί η τοπική οικονομία.

Γενικότερα οι προτεινόμενες παρεμβάσεις έχουν σαν βασικό τους σκοπό την τόνωση της τοπικής οικονομίας και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Έτσι στην κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να ενεργοποιηθεί όλο το δυναμικό της περιοχής από την τοπική αυτοδιοίκηση και τους τοπικούς φορείς μέχρι και την τοπική κοινωνία, ώστε να επιταχυνθεί η αναπτυξιακή διαδικασία της περιοχής και να ξεπεραστούν τα προβλήματα που παρουσιάζονται σήμερα. Μάλιστα η προτεινόμενη στρατηγική και οι επιμέρους παρεμβάσεις της έχουν σοβαρές πιθανότητες επιτυχίας, αφού εκ των προτέρων τίθεται το χρηματοδοτικό τους πλαίσιο. Έτσι σε κάποιο βαθμό είναι προκαθορισμένη και η πηγή των απαραίτητων πόρων για τις συγκεκριμένες παρεμβάσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αραμπατζής, Γ. (2010) ' Θέματα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων', 2ος Τόμος: Ανάπτυξη Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών, Περιοδική Έκδοση Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Ορεστιάδα
- Γιαννόπουλος, Π. (2005) 'Η διερεύνηση των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών των ορεινών περιοχών της περιφέρειας Πελοποννήσου την δεκαετία του 1990', Περιοδικό ΤΟΠΟΣ Επιθεώρηση χωρικής ανάπτυξης, σχεδιασμού και περιβάλλοντος, 24-25/2005, σσ. 17-30
- Διακομιχάλης, Μ. & Κυπριωτέλης, Ε. (2003) 'Συνθήκες και Χαρακτηριστικά των Μειονεκτικών Νησιωτικών και Ορεινών Περιοχών και οι Δυνατότητες Βελτίωσης της Ελκυστικότητάς τους', Πρακτικά του Συνεδρίου του Τμήματος Περιβάλλοντος & Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με τίτλο «Λιγότερο Ευνοημένες Περιοχές και Στρατηγικές Ανάπτυξης: Οικονομικές, Κοινωνικές και Περιβαλλοντικές Διαστάσεις και Μηχανισμοί Υποστήριξης», Λέσβος, 20-23 Νοεμβρίου 2003
- Ζαμπέλης, Χ. και Γιαλύρη, Θ. (2004) 'Ο χωροταξικός σχεδιασμός ως εργαλείο διαφοροποίησης και αναβάθμισης των ορεινών περιοχών του εθνικού χώρου και δημιουργίας νέας εταιρικής σχέσης πόλης υπαίθρου', Πρακτικά 3ου Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου "Η ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις ορεινές Περιοχές. Θεωρίες και Πράξη", Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.), Συνεδριακό Κέντρο Μετσόβου, 7-10 Ιουνίου 2001
- Κυρίτσης, Ι. και Ταμπάκης, Ν. (2004) 'Μελέτη Πληθυσμιακής Μεταβολής σε Ορεινές-Μειονεκτικές Περιοχές: Μια Έρευνα στο Νομό Πιερίας', Πρακτικά 17ου Πανελληνίου Συνεδρίου Στατιστικής (2004), σελ. 275 - 282

- Κωστοπούλου, Σ. και Κυρίτσης, Ι. (1998) 'Ορεινές ηπειρωτικές και νησιωτικές περιοχές: Το πρόβλημα της περιθωριοποίησης', Πρακτικά 1ου Συμποσίου Περιφερειακής Ανάπτυξης με θέμα: Προβλήματα Ελληνικής Περιφερειακής Ανάπτυξης, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών Α.Π.Θ. Θεσσαλονίκη
- Λαμπριανίδης, Λ. (2001) 'Οικονομική Γεωγραφία: Στοιχεία θεωρίας και εμπειρικά παραδείγματα', Εκδόσεις Πατάκης, Θεσσαλονίκη
- Λαμπριανίδης, Λ. (2003) 'Τοπικά προϊόντα ως μέσο για την υποβοήθηση της ανάπτυξης των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών της ευρωπαϊκής υπαίθρου', Αειχώρος: Κείμενα Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Ανάπτυξης, Τόμος 2, Τεύχος 1, σελ. 6 – 36
- Μιχαηλίδου, Ε. (2008) 'Ορεινές Περιοχές της Ελλάδας. Χαρακτηριστικά και Στρατηγικές Ανάπτυξης', Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.) του Ε.Μ.Π
- Μπασσιούκα, Α. (2011) 'Η Δημογραφική Ταυτότητα των Ορεινών Περιοχών της Ελλάδας', Μεταπτυχιακή Εργασία, Διεπιστημονικό – Διατμηματικό Δίπλωμα Ειδίκευσης του Δ.Π.Μ.Σ. του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου: Περιβάλλον και Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών, Αθήνα, Νοέμβριος
- Παπαδημητρίου, Α. και Ρόκος, Δ. (2001) 'Βιώσιμη και Αξιοβίωτη Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές της Ελλάδας και του Κόσμου', Πρακτικά 3ου Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου "Η ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις ορεινές Περιοχές. Θεωρίες και Πράξη", Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.), Συνεδριακό Κέντρο Μετσόβου, 7-10 Ιουνίου 2001
- Ρόκος, Δ. (2001) 'Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη στις Ορεινές Περιοχές. Θεωρία και Πράξη', Πρακτικά 3ου Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη των Ορεινών Περιοχών. Θεωρία και Πράξη, Μέτσοβο, 7-10 Ιουνίου 2001

- Σπιλάνης, Ι. Ιωσηφίδης, Θ. και Κίζος, Α. (2004) 'Στρατηγικές ανάπτυξης σε λιγότερο ευνοημένες περιοχές', Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα
- Στεργιάδου, Α. (2001) 'Ανάδειξη, ανάπτυξη και διάνοιξη του ορεινού χώρου (περιοχών Γρεβενών, Ιωαννίνων και Κιλκίς)', Διδακτορική Διατριβή, Εργαστήριο Μηχανικών Επιστημών και Τοπογραφίας, Τομέας Δασοτεχνικών και Υδρονομικών Έργων, Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- EEA Report (2010) 'Europe's ecological backbone: recognizing the true value of our mountains', Report, European Environment Agency, Copenhagen
- Korner, C. & Ohsawa, M. (2005) 'Ecosystems and Human Well-Being: Current State and Trends', in Cutler, J. Cleveland and Washington, D.C (eds.), 'Mountain Systems: Encyclopedia of Earth', Environmental Information Coalition, National Council for Science and the Environment.
- Nordegio (2004) 'Mountain Areas In Europe: Analysis of mountain areas in EU member states, acceding and other European countries', Report, Nordic Center for Spatial Development

ΠΗΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

- Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας-Θράκης: www.damt.gov.gr
- Δήμος Μύκης: www.dimosmykis.gr
- Ελληνική Στατιστική Αρχή: www.statistics.gr
- Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης: www.remth.gr
- Περιφερειακή Ενότητα Ξάνθης: www.pexanthis.eu
- AVMap GIS A.E.: www.avmap.gr